ЕР ҲАЙДАСАНГ, КУЗ ҲАЙДА...

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 278 (12.932).
29 НОЯБРЬ 1964 ЙИЛ
ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ОММАВИЙ ТУС ОЛДИ

Поп ишлаб чиқариш бошқармасининг хўжаликларида кузги шудгорлаш оммавий тус олдириб юборилди. Ҳозиргача бошқармада 1500 гектардан ортиқ ер ҳайдалди. Ҳайдаш олдидан ҳар гектар ерга 250-300 килограммдан суперфосфат солиняпти. Калинин номли совхоз, «Ленинград», Жданов номли, «Правда» колхозларининг механизаторлари кун сайин кўпроқ майдонни шудгор қилиб, бошқа хўжаликларнинг механизаторларига намуна кўрсатишяпти. Ҳозиргача ана шу хўжаликларнинг ҳар бирида 150-400 гектардан ер ҳайдалди.

И. УМАРОВ.

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ЕР ЎҒИТЛАБ ҲАЙДАЛСИН

Республикамизда экин майдонларини шудгорлаш қизғин даврга кирди. Ҳавонинг илиқ ва ёғинсиз бўлиши барча колхоз ва совхозларда ерларни қисқа муддатда юқори сифатли шудгорлаб олиш имкониятини бермоқда. Хўжалик раҳбарлари, агрономлар, мутахассисларнинг ҳозирги кундаги энг муҳим вазифаси бутун куч ва техникани ер ҳайдашга сафарбар этишдан, шудгорнинг сифати устидан контролликни кучайтиришдан иборатдир.

Деҳқончиликнинг бошқа соҳалари каби кузда ерларни шудгорлаш иши ҳам муҳим агротехника тадбирларини изчиллик билан ўтказишни талаб этади. Агар агротехника фани ва илғорлар тажрибаси тасдиқлаган ҳамда тавсия этган зарур тадбирлар амалга оширилмаса, шудгорнинг афзаллигига путур етади. Шунинг учун ерларни, айниқса, пахта майдонларини шудгорлаш вақтида ўтказилиши кераклигини сира унутмаслик керак.

Шудгорнинг келгуси йил мўл ҳосилига бўлган фойдасини оширишда ерга ҳайдашдан олдин минерал ва маҳаллий ўғит солиш катта аҳамиятга эга. Бунда фосфорли ўғитнинг йиллик нормага нисбатан камида 60 процентини солиш тавсия этилади. Маҳаллий ўғит қанча кўп солинса, шунча яхши. Куз ҳавоси ёғинсиз келиб, ерлар қуриб қолган бу йилги шароитда ҳайдаш олдидан маҳаллий ўғитни кўпроқ солишга алоҳида аҳамият бериш керак. Чунки, маҳаллий ўғит ердаги намни сақлайди, минерал ўғитнинг тупроқ структурасини яхшилашига бўлган таъсирини кучайтиради.

Шудгор олдидан ерга нормадагидек ўғит солишнинг мўл ҳосилга бўлган жуда катта фойдасини ўз тажрибасида обдан синаб билган илғор пахтакорлар ва хўжаликлар шўрланмаган ерни ўғит солмасдан ҳайдамайдилар. Масалан, Оққўрғон бошқармасидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида ана шундай қилинмоқда.

Ҳамма ерда ҳам ана шундай иш тутиш керак. Аммо кўпгина хўжаликларда ҳайдов олдидан ерга минерал ва маҳаллий ўғит солинмаётир. Тошкент, Сурхондарё, Қашқадарё ва бошқа областларнинг колхоз ва совхозларида катта-катта майдонлар ўғитланмасдан шудгор қилинмоқдаки, бу ҳол сира кечирилмасликдир. Ўрта Чирчиқ районидаги бир неча колхозлар давлатдан олинадиган минерал ўғитни ташиб олмаганлар, бунинг устига маҳаллий ўғит далага чиқарилмаган. Натижада қанчадан-қанча ерлар ўғитланмай қолиб кетмоқда. Маҳаллий ўғит резерви кўп бўлган Сурхондарё, Қашқадарё областларининг колхоз ва совхозларида пахта майдонларига гўнг чиқариш билан жиддий шуғулланилмаяпти.

Шўрланмаган ерни ўғитламасдан ҳайдаш билан деҳқончилик маданияти, илғор агротехника сира келиша олмайди. «Ер ҳайдасанг куз ҳайда...» деган деҳқон мақоли бор. Бу мақолга эндиликда «Ер ҳайдасанг албатта ўғитлаб ҳайда» деган мақолни қўшиш керак. Ерга ўғит солмасдан шудгорлашни қаттиқ қоралаш лозим. Хўжалик раҳбарлари кузда шудгор вақтида ерга солинадиган минерал ўғитни ташиб олишлари, бунинг учун етарли транспорт, маҳаллий ўғитни далага ташиб чиқариш учун алоҳида кишилар ажратилиши керак. Агрономлар, бригада ва звено бошлиқлари билан биргаликда ерларнинг ҳайдов олдидан ўғитланишини назорат қилишлари, ҳар бир картага қанча ўғит солиниши, уларнинг нормаси тўғри белгиланиши лозим.

Шудгорлаш олдидан шўрланмаган бир гектар ернинг ҳам ўғитланмай қолишига йўл қўйилмасин. Ерни кузда ўғитга тўйдирайлик.

ДОН ЭКИШ ИЛҒОРЛАРИ

БУЛУНҒУР. «Правда Востока» колхози далаларида 12 та ҳайдов трактори билан ер ҳайдаляпти. Ҳар қайсисига 6 тадан сеялка тиркалган икки агрегат билан кунда 120 гектар ва ундан ҳам кўпроқ ерга уруғ ташланяпти.

Б. ИМОМОВ.

Қашқадарё областидаги «Шаҳрисабз» совхози ғаллакорлари 6000 гектар ерни сифатли ҳайдаб, шунинг 5200 гектарига буғдой уруғи сепдилар.

Э. ШОНАЗАРОВ.

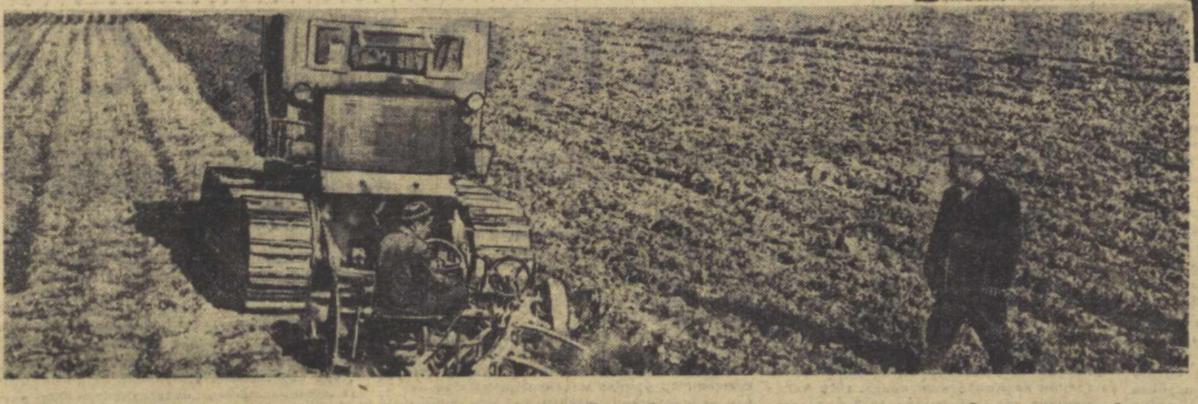

Бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштирган Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзолари келгуси йил тараддудида баракали меҳнат қилмоқдалар. Шу кунларда шудгорлаш ишлари тугалланай деб қолди. Суратда: илғор тракторчилардан бири Юсуфжон Холиқов. У ҳар куни 7 гектар ерни сифатли шудгор қиляпти. Чапдаги суратда: ерни шудгорлаш.

И. Глауберзон фотолари.

Ҳозирги энг муҳим вазифа: ҳамма экин майдонларини тез кун ичида юқори сифатли шудгорлаб олиш, далага маҳаллий ўғит чиқариш, суғориш шохобчаларини тартибга солишдан иборатдир. Барча ҳайдов тракторлари кеча-кундуз тўхтовсиз ишласин, шудгорлашни аниқ график асосида барвақт ўтказиш учун ҳамма резервларни ишга солайлик!

ХУШХАБАРЛАР

Охунбобоев бошқармасидаги «Совет» колхозида ҳосил йиғим-терими деярли тугалланди. Механизаторлар ҳосилдан бўшаган ерларни шудгорлашга киришдилар. Ҳозиргача 500 гектарга яқин ер сифатли ҳайдалди. Мирзаев, Жўраев, Маъруфов, Қосимов каби илғор тракторчилар ҳар куни 7-8 гектардан ерни чуқур ва сифатли шудгор қилиб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўляптилар.

У. ТОЖИМАТОВ.

Камолиддин Йўлчиев, Сотиболди Холбоев, Раҳимжон Орифжонов, Раҳимжон Каримов, Комил Аҳмадалиев ўртоқлар Олтиариқ бошқармасидаги «Правда» колхозида ташаббускор механизаторлар сифатида ном чиқаришган. Улар қисқа вақт ичида 200 гектар ерни ғўзапоядан тозалашди. Механизаторлар шу кунгача колхозда қишлоқ хўжалик экинларидан бўшаган 80 гектар ерни минерал ва маҳаллий ўғитлар аралашмаси солиб, сифатли шудгор қилишди.

Ҳ. ИСҲОҚОВ.

«Ойим» совхозининг кекса ва тажрибали деҳқонлари ғанимат кунлардан унумли фойдаланиб, кўпроқ ерга яхоб беришга ҳаракат қиляптилар. Тўравой ота Бидиев, Жаббор ота Омоновлар ҳар куни 5-6 гектар ерга сув қўйиб, бошқаларга намуна бўляптилар. Тургунбой Омонов, Қўчқорали Холмирзаев ўртоқлар каби механизаторлар эса ерни чуқур ва сифатли шудгор қилиб, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратиш учун олиб борилаётган курашга катта ҳисса қўшяптилар.

Қ. ҚУЗИЕВ.

Ленинград бошқармасидаги Киров номли колхозда 40 гектар янги ер ўзлаштирилди. Карл Маркс номли колхозда эса 30 гектар қўриқ ер шудгор қилинди. Пешқадам механизаторлар Ўзарбой Йўлдошев ва Абдуқаҳҳор Эргашев ўртоқлар ер ҳайдаш нормасини анча ошириб адо этяптилар.

Қ. ТУРСУНОВ.

ЯНГИ ҲОСИЛ ТАРАДДУДИ

Бошқарма хўжаликлари экономикасида пахтачилик, ғаллачилик, чорвачилик катта ўрин тутади. «Красногвардейск», «Гулбулоқ» совхозлари катта майдонларда дон етиштиради, 1-«Булунғур», 2-«Булунғур» совхозлари ва бир неча колхозлар узумчилик ҳамда чорвачилик билан шуғулланади. Бошқарма колхозчилари, совхоз ишчилари ва механизаторлари юбилей йилида қишлоқ хўжалигининг ана шу соҳаларини ривожлантиришда фидокорона ишладилар. Социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, юз берган табиий қийинчиликларни мардонавор меҳнат билан енгдилар ва шонли юбилейни муносиб меҳнат туҳфалари билан нишонладилар.

Бошқарма хўжаликлари давлатга салкам 40 минг тонна пахта топшириб, планни бажардилар. Бу катта хирмонга «Красногвардейск», «Гулбулоқ» совхозлари, «Правда Востока», Калинин номли, Жданов номли колхозлар салмоқли ҳисса қўшдилар. Марраға биринчи бўлиб етган «Красногвардейск» совхози пландан ташқари 1 минг 130 тонна, «Правда Востока» колхози 470 тонна пахта топширди.

Районда тайёрланган пахтанинг асосий қисми октябрнинг иккинчи ярмида ва ноябрь ойида йиғиштириб олинди. Графикни ошириб бажаришда ва марраға тез етишда машина катта мадад бўлди. Калинин номли колхоз машина билан пахта териш планини 230 процент бажарди. Жданов номли, «Ленин йўли» колхозлари ҳам машина терими планини анча ошириб адо этдилар. «Ленин йўли» колхозида тайёрланган пахтанинг қарийб 40 проценти машинада териб олинди.

Асил деҳқон бугун эртани кўзлаб иш тутади. Бошқармамиз меҳнаткашлари келгуси йилда пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириш учун кузги-қишки ишларни ҳозирги ғанимат кунларда сифатли амалга оширишнинг аҳамиятини яхши биладилар. Шунинг учун ҳам ҳар бир хўжаликда, ҳар бир бригадада келгуси йил ҳосили учун тараддуд ишлари кучайтирилди. Дала ишлари конвейер усулида олиб борилияпти. Пахта майдонлари ҳосилдан тозаланиб, орқасидан дарҳол ғўзапоя юладиган агрегатлар, уларнинг кетидан ҳайдов тракторлари туширилияпти.

Шуни айтиш керакки, кузнинг қуруқ келиши сабабли ерлар қотиб қолди. Уни яхшилаб ўғитлаб, юмшатиб қўйсангиз, қиши билан дам олади, куч тўплайди, бошқача қилиб айтганда, шудгор қилиб қўйилганда тупроқ структураси яхшиланади.

Ҳозир колхоз ва совхозларнинг далаларига тобора кўпроқ ҳайдов тракторлари чиқарилаётир. Эндиги вазифамиз ҳар бир тракторнинг унумли ишлаши учун тўла шароит яратиб беришдан иборат. Яъни ерларни ғўзапоядан тез тозалаш, механизаторларнинг ҳайдаш учун ер тайёр бўлишини кутиб бекор туриб қолишларига йўл қўймаслик керак.

Бошқарма хўжаликларида сабзавот, маккажўхори ва полиз экинларидан бўшаган 4700 гектар ер ўз вақтида шудгор қилиб қўйилган. Лалмикор ерлардан 31 минг гектари ҳайдалиб, шундан 22 минг гектардан кўпроғига кузги дон экилди. Кузги дон экишни тезроқ тугаллаб, барча техникани пахта майдонларини чуқур шудгорлаб қўйишга сафарбар қиламиз. Ҳозир ҳосилдан бўшаган ерлар пешма-пеш шудгор қилинаётир. Декабрь ойининг иккинчи ўн кунлигида шудгорлашни тугаллаш учун барча имкониятлардан фойдаланамиз.

А. КАРИМОВ,
Булунғур ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи.

А. МЕЛИЕВ,
бошқарма партия комитетининг секретари.

ҚУРУВЧИЛАР ЗАФАРИ

ФАРҒОНА АЗОТ ЎҒИТЛАРИ ЗАВОДИ ҚУРУВЧИЛАРИНИНГ МИТИНГИ

«Оқ олтин» диёри бўлган гўзал Фарғонанинг саҳий бағрида катта химиянинг гигант корхоналари қад кўтармоқда. Шулардан бири қишлоқ меҳнаткашларига мўл ҳосил етиштиришда кўмак берувчи азот ўғитлари заводидир. Бу улкан корхона беш йил мобайнида қад кўтарди.

Мана шу мўъжизакор корхонани бунёд этишда 8-трестнинг 5-қурилиш бошқармаси ва бошқа бир қанча ихтисослаштирилган монтаж бошқармаларининг коллективлари аҳиллик билан меҳнат қилдилар. Шунинг учун ҳам заводнинг биринчи навбат қурилиши муддатидан икки ой олдин битказилди.

Партиямизнинг ленинчи Марказий Комитети ва Иттифоқ ҳукумати қурувчиларнинг бу ишига катта баҳо бериб, уларни эришилган ғалаба билан қутладилар. Заводнинг янги қурилаётган дефолиант цехига туташ катта майдонда партия ва ҳукуматимизнинг табриги муносабати билан кўп кишилик митинг бўлиб ўтди. Фарғона шаҳар партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Т. Қамбаров митингни очиб, улкан корхонанинг бунёдкорларини самимий табриклади. Область партия комитетининг секретари ўртоқ А. Ф. Гаврилов КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Фарғона азот ўғитлари заводи бинокорлари, монтажчилари ва лойиҳачиларига йўллаган табригини ўқиб берди.

Митингда аммиак ишлаб чиқарувчи цехлар комплексининг слесари Г. Терехов, 5-қурилиш бошқармасининг бошлиғи Л. Аппазов, 2-монтаж бошқармасининг прорабы В. Буслов ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзга чиқиб, заводнинг иккинчи навбат қурилишини тезлаштириш ҳамда химиянинг янги объектларини барпо этишда бир ғайратларига ўн ғайрат қўшиб ишлаяжакларини изҳор қилишди.

А. НАБИХУЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

НОЯБРЬ 28

„Оқ олтин" хирмони

ЎЗБЕКИСТОН ССРда: Қашқадарё областида бир кунда 0,08, мавсум бошидан буён 119,60 процент пахта тайёрланди; Тошкент областида 0,08 — 114,53, Фарғона областида 0,08 — 109,69, Андижон областида 0,06 — 108,12, Хоразм областида 0,37 — 102,56, Сирдарё областида 0,16 — 101,49, Сурхондарё областида 0,09 — 101,22, Қорақалпоғистон АССР да 0,35 — 100,68, Бухоро областида 0,23 — 100,33, Самарқанд областида бир кунда 0,85, мавсум бошидан буён 96,15 процент пахта тайёрланди.

ЎРТА ОСИЁ ИҚТИСОДИЙ РАЙОНИДА: Чимкент области йиллик планни 114,70 процент, Қирғизистон ССР — 108,62, Ўзбекистон ССР — 105,42, Тожикистон ССР — 97,61, Туркманистон ССР — 97,38 процент бажарди.

ИККИ СМЕНАДА

Жиззах бошқармасидаги машъал «Москва» колхози пахтакорлари давлатга пахта сотиш йиллик планини бошқармада биринчи бўлиб адо этдилар. Гектаридан 30 центнердан ортиқ ҳосил олинди. Ҳосилнинг мўл бўлишида пахта ерлари ўтган йили кузда барвақт ва сифатли шудгор қилинганлиги катта роль ўйнади.

Миришкор деҳқонлар буни ҳисобга олиб, шу кунларда ҳосил йиғим-теримини давом эттириш билан бир қаторда, келгуси йил мўл ҳосилига тайёргарлик кўришга киришдилар. Ҳосилдан бўшаган пайкаллар пешма-пеш ғўзапоядан тозаланяпти.

Ҳозир колхоз даласида 6 та ғўзапоя юладиган машина ва 12 та ҳайдов трактори ишлаб турибди. Маманазар Эрназаров, Меливой Дўлиев, Хатамбой Исоқов, Ҳайдар Ғофуржонов ўртоқлар каби пешқадам тракторчилар ҳар куни 8-10 гектардан ер ҳайдаяптилар. Тракторларнинг иши икки сменада ташкил қилинган. Механизаторлар қисқа вақт ичида 630 гектар пахта ерини шудгор қилдилар.

— Шудгор, — дейди колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Носиров, — мўл ҳосил гарови. Деҳқонларимиз ҳар йили ерни кузда барвақт ва сифатли шудгор қиладилар. Пахтадан йил сайин мўл ҳосил олиб келаётганлигимизнинг боиси ҳам шунда.

П. ИСМАТОВ.

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ XIX СЕССИЯСИДА ҚАТНАШУВЧИ СССР ДЕЛЕГАЦИЯСИ

ССР Иттифоқи Министрлар Совети Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 1 декабрда Нью-Йоркда XIX сессиясида қатнашувчи СССР делегациясини қуйидаги составда тасдиқлади: А. А. Громико (делегация бошлиғи), В. С. Семенов, Н. Т. Федоренко, С. Б. Бегматова, С. К. Царапкин (делегация аъзолари), Г. П. Аркадьев, П. Д. Морозов, М. Н. Смирновский, А. Г. Ковалев, Е. Н. Макеев (делегация аъзоларининг ўринбосарлари).

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ТУРКИЯГА БОРИШИГА ДОИР

Туркия Буюк миллат мажлиси Туркия Республикаси билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ўртасида дўстона муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлашга ёрдам беришни истаб, СССР Олий Советига совет парламент делегациясини Туркияга юбориш тўғрисида таклифнома топширди.

Парламентлар ўртасидаги алоқаларни давом эттиришга катта аҳамият бериб ва совет парламент аъзоларининг Туркияга жавоб визити билан боришлари яхши қўшничилик асосларида Совет — Туркия муносабатларини ривожлантиришга самарали ҳисса қўшади, деб ҳисоблаб, СССР Олий Совети бу таклифни мамнуният билан қабул қилди.

СССР Олий Советининг делегацияси 1965 йил 4 январда Анқарада бўлади.

АГРЕССОРЛАРГА ЗАРБА БЕРИЛСИН!

КОЛОННА ЗАЛИДА МИТИНГ

МОСКВА, 27 ноябрь. (ТАСС). Совет жамоатчилигининг вакиллари бугун Союзлар уйининг Колонна залида кўп кишининг иштироки билан ўтказилган митингда Конгода қон тўкиш тўхтатилсин ва мард Конго ватанпарварларига озодлик берилсин, деб талаб қиламиз, дедилар.

Империалистларнинг Конгодаги қуролли интервенциясига қарши норозилик митингини Москва шаҳар касаба союзлари советининг раиси В. И. Крестьянинов очди.

ВЦСПС секретари К. А. Гусейнов, Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетининг аъзоси Е. М. Жуков, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги совет комитети раисининг ўринбосари В. П. Терешкин, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. А. Котова ва Москвадаги Бауман номли олий техника ўқув юртининг студенти В. Н. Калинин Конгодаги қуролли агрессия Бельгия, АҚШ ва Англия империалистларининг Конго ички ишларига яна сурбетларча аралашувидир, деб айтдилар. Улар мустамлакачилик зулми остида жафо чекаётган барча халқлар асорат кишанларини бутунлай парчалаб ташлайдилар ва чинакам озодлик ҳамда мустақилликка эришадилар, деб ишонч билдирдилар.

КОНГОДАГИ БОСҚИНЧИЛИККА ЧЕК ҚЎЙИЛСИН!

Америка самолётларида Англиянинг Вознесение оролидан келтирилган Бельгия парашютчиларининг Стэнливиль шаҳрига босқинчиларча қилган ҳужуми Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларини қаттиқ ғазаблантирди. Конго халқига қарши мудҳиш ёвузлик қилинди. Бу эса, Конго халқини ўз мустақиллигидан маҳрум этиш йўлидаги қабиҳ уринишдан бошқа бир нарса эмас. 27 ноябрда империалистларнинг янги агрессиясига қарши норозилик билдириш юзасидан умумшаҳар митинги ўтказилди.

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Ўзбекистон комитетининг раиси профессор Т. А. Саримсоқов митингни очиб, химия-фармацевтика заводининг инженер-технологи К. Собировга сўз берди.

— Барча совет кишилари каби корхонамизнинг коллективи ҳам, деди у, империалистларнинг интервенциясидан, уларнинг жафокаш Конго халқига қарши қилаётган ёвузликларидан дарғазаб бўлди. Биз, империалистларнинг Конгодаги босқинчилигига чек қўйилсин, деб талаб қиламиз. Жиноятчилар жазоланиши керак.

Юридик фанлар доктори Ш. З. Уразаев ўз нутқида қуйидагиларни айтади:

— Монополистик капитал малайлари халқаро ҳуқуқнинг элементар нормаларига, давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабат қоидаларига хилоф равишда Африкадаги ёш давлатнинг суверенитетини поймол этишга, куч ишлатиб Конго халқини яна асорат остига олишга қарор бердилар. Аммо мустамлакачилик системасининг ҳукмронлик даври барҳам топмоқда. Империалистлар буни хоҳлайдиларми, ёки хоҳламайдиларми, барибир улар шармандали мустамлакачилик системаси емирилаётганлиги билан ҳисоблашишга ва Конго ерларидан ҳамда планетамизнинг бошқа районларидан туёқларини шиқиллатиб қолишга мажбур бўладилар.

Ўзбекистон пойтахти ёшлари номидан сўзга чиққан шаҳар комсомол комитетининг секретари Г. П. Стешенко бундай деди: «Тошкент шаҳрининг йигит ва қизлари Конгодаги босқинчилик ва жабр-зулмга чек қўйилсин, деб талаб қилмоқдалар. Совет ёшлари ўз мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган эрксевар Конго халқини сидқидил билан қўллаб-қувватлайдилар.

Митинг қатнашчилари якдиллик билан резолюция қабул қилдилар. Улар бу резолюцияда Тошкент меҳнаткашлари номидан гапириб, Бельгия, Америка ва Англиянинг Конго ишларига аралашувига қарши қатъий норозилик билдирдилар ва эрксевар Конго халқи билан бирдам эканликларини изҳор қилдилар. (ЎзТАГ).

Бугун қардош Тожикистон ССР ва Тожикистон Компартияси ўзининг шонли 40 йиллигини нишонлайди. Бу — совет халқларининг қардошлик оиласида коммунизм қураётган бир-бирига дўст, ҳамкор, қондош миллатларнинг дўстлик байрамидир.

БАЙРАМИНГ МУБОРАК, СЕРҚУЁШ ДИЁР!

ҚАРДОШ ТОЖИКИСТОН ССР ВА ТОЖИКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ЎЗИНИНГ 40 ЙИЛЛИК ЮБИЛЕЙИНИ НИШОНЛАМОҚДА

Вахшда гидроэлектростанция қурилмоқда. Тоғларни тешиб тоннеллар ўтмоқда. Бу ерда махсус экскаваторлар, ўзиюрар пармаловчи установкалар, дизель самосваллар, бульдозерлар ишлаётир.

А. Поляков фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ЯГОНА МАҚСАД САРИ

А. ҚАҲҲОРОВ,
Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси

Қадимий қўшиқ ва афсоналарда тожик халқининг озодликка ва бахтга интилганлиги ҳақида кўп куйланган. Лекин ҳақиқий озодлик ва бахт Октябрь революциясидан кейин келди. В. И. Ленин бошлиқ Коммунистик партия, рус пролетариати ва бошқа қардош халқлар озодликка интилган халқларга, шу жумладан тожик халқига ҳам ёрдам қўлини чўздилар, ўзимизнинг мустақил давлатимизни тузишга ёрдам бердилар.

Улуғ Октябрь социалистик революция идеялари тожик халқига фақат чор помешчиклари зулмидангина эмас, балки маҳаллий хонлар, беклар, бойлар асоратидан ҳам қутулиш имконини берди. Сирдарё соҳиллари ва Ҳисор тизмаларида, Вахш водийси ва Помир тоғлари устида, Қоратегин ҳамда Зарафшон воҳаларида — тожик ерининг ҳамма бурчакларида бахт қуёши порлаб, меҳнаткашларининг янги ҳаёт йўлини нурафшон этди.

Бу йўл анча машаққатли, серташвиш бўлди. Янги ҳаёт учун бир қўлда кетмон, бир қўлда милтиқ ушлаб курашишга тўғри келди. Техника ва машиналар, йўллар, сув иншоотлари йўқ эди. Қишлоқлар хароба, катта-катта майдонлар бўм-бўш ётарди.

Шармандаларча қочган Бухоро амирининг бу ердаги малайлари — босмачилар инглиз ва бошқа чет эл жосуслари билан тил бириктириб, халқни таҳликага солдилар, қишлоқларни таладилар, чорва молларини заҳарлаб, экинзорларга ўт қўйдилар, халқнинг содиқ фарзандларини ўлдирдилар.

Аммо ёш Тожикистон Совет Социалистик Республикаси Коммунистик партия раҳбарлигида, рус халқи ва бошқа қардош халқларнинг оғаларча ёрдами туфайли камол топаверди, ўз экономикасини, маданиятини юксалтираверди.

Тожикистон ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларнинг мисолида В. И. Лениннинг, ғалаба қилган пролетариатнинг ёрдамида қолоқ мамлакатларнинг халқлари капиталистик тараққиёт босқичини сакраб ўтиб, социализмга, сўнг эса коммунизмга борадилар, деган доҳиёна фикрлари исботланди.

Ҳозирги Тожикистон территориясида революциядан илгари ўнга яқин майда қолоқ корхоналар бўлиб, фабрика ва заводларда ишлайдиган ишчилар сони икки юз кишидан ортиқроқ эди, холос. Совет ҳокимияти йилларида Тожикистон индустрлашган республикага айланди. Саноат корхоналарида 90 мингдан кўпроқ ишчи, инженер ва техник ходимлар ишламоқда. 1963 йилда саноатнинг ялпи маҳсулоти 1913 йилдагига нисбатан 49 марта кўпайди. Тожикистонда саноатнинг 90 тури янгидан ташкил этилди. Янги беш йилликда республикада катта химия барпо этилади, металлургия, нефть ва газ саноати янада ривожланади.

Революциягача Тожикистонда мих ва керосин лампаси ҳам четдан келтирилар эди. Ҳозир эса республика ўз саноат маҳсулотларини жаҳондаги 30 дан ортиқ мамлакатга экспорт қилмоқда.

Совет Тожикистонида аҳоли жон бошига Туркиядагига нисбатан 5 баравар, Эрондагига нисбатан 11 баравар, Покистондагига нисбатан 22 баравар кўп электр энергияси ишлаб чиқарилмоқда. Фақат етти йилликнинг ўтган йилларида Сирдарёда «Халқлар дўстлиги» деб номланган Қайроққум ГЭСи, Вахш дарёсида Перепадная ва Головная ГЭСлари, Душанба ТЭЦининг икки навбати қурилиб ишга туширилди. Норак ГЭСи қурилиши тез суръатлар билан бормоқда. 1967 йилда катта қудратга эга бўлган Қуйи Рогун гидроэлектростанциясини қуришга киришилади. Улкан Норак нурхонаси қуриб битказилгач, Тожикистонда бутун чор Россиясида ишлаб чиқарилгандагига нисбатан олти баравар кўп электр энергияси ишлаб чиқарилади ёки аҳоли жон бошига ҳозир АҚШда ишлаб чиқарилаётган энергияга нисбатан икки баравар кўп энергия ишлаб чиқарилади.

Совет ҳокимияти йилларида республика қишлоқ хўжалигида ҳам буюк ўзгаришлар юз берди. Қишлоқларимизда хусусий, якка хўжаликлар ўрнида механизациялашган йирик социалистик коллектив хўжаликлар бунёд этилди. Тожикистонда бир тракторга (ўн беш от кучига ҳисоблаганда) 40 гектар экин майдони тўғри келади. Ҳолбуки, Покистонда ҳар бир тракторга саккиз минг гектар, Эронда 17 минг гектар экин майдони тўғри келади. Бу мисоллар республикамизда социалистик қишлоқ хўжалиги нақадар юксалаётганлигидан далолат беради.

Пахтачилик соҳасидаги ютуқларимиз айниқса бекиёсдир. 1913 йилда ҳаммаси бўлиб 32 минг тонна пахта етиштирилган эди. Ҳозир Тожикистон меҳнаткашлари 554 минг тонналик улкан хирмон учун курашмоқдалар. Ватан омборларига 530 минг тоннадан зиёд тожик «оқ олтин»и топширилди. Республикамизда ҳеч вақт бундай юқори ҳосил етиштирилмаган эди. Республикамизда янги сув иншоотлари қурилмоқда, каналлар чиқарилмоқда. Бу бизга 1970 йилга бориб 780-800 минг тонна пахта, қарийб 657 минг тонна дон етиштириш имконини беради.

Қишлоқ хўжалигини интенсивлаш йўлидан бораётган республика колхоз ва совхозларининг коллективлари давлат омборларига 3 миллион 30 минг тоннадан кўпроқ ғалла тўкиб, катта ғалабани қўлга киритдилар. Шунингдек, давлатга қоракўл тери ва пилла топшириш планлари ҳам ошиғи билан адо этилди.

Саноат ва қишлоқ хўжалигининг янада тараққий эттирилиши натижасида коммунизмнинг моддий-техника базаси вужудга келтирилади. Ҳали олдимизда меҳнатни ташкил этишни янада такомиллаштириш, маҳсулотлар сифатини яхшилаш, резерв ва имкониятлардан унумлироқ фойдаланишдек катта вазифалар турибди. Аҳолининг кенг истеъмол молларга бўлган талаби ошиб бормоқда. Шу сабабли озиқ-овқат ва енгил саноат корхоналарининг коллективлари аҳолининг дидига мос келадиган сифатли, хилма-хил маҳсулотлар чиқаришлари керак. Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилашимиз зарур.

Саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида эришган бу ютуқларимиз эркин меҳнат самарасидир, тожик халқининг маънавий ва маданий жиҳатдан қандай ўсганлигини кўрсатувчи далилдир. Босиб ўтган йўлимизга назар ташлар эканмиз, хотин-қизларимиз жамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлганликларини кўриб қуванамиз. Утмишда паранжи-чиммат ичида хўрланган, эркинликдан ва нурдан бебаҳра бўлган хотин-қизларимиз ҳозир давлат арбоблари бўлиб ишламоқдалар, ўқитувчи, инженер бўлиб ишламоқдалар, оқ халат кийиб кишиларни даволамоқдалар. Олим, колхоз раислари, завод директорлари, агроном ва артист бўлиб ишлаётган хотин-қизларимиз ҳам кўп. Республикамизда 50 дан ортиқ хотин-қиз Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини олишга муяссар бўлди. Олти мингдан ортиқ хотин-қиз СССР орден ва медаллари билан мукофотланди.

Революцияга қадар аҳолининг бир процентдан ҳам камроғи саводли бўлиб, улар ҳам бой ва феодалларнинг болалари эди. Ҳозир умумтаълим мактабларида ишчи, колхозчи, хизматчиларнинг ярим миллионга яқин фарзандлари таълим олмоқдалар. Республикада ҳар ўн минг киши ҳисобига олий ўқув юртларида ўқиётган студентлар сони 101 тага тўғри келади. Бу, тараққий этган капиталистик мамлакат Франциядагига нисбатан икки баравар, қўшнимиз Эрондагига нисбатан ўн баравар кўпдир.

Коммунистик партиямиз маданий революцияни амалга ошириб, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятимизнинг ривожланишига кенг истиқболлар очиб берди. Қардош халқлар ўртасидаги маданий ҳамкорлик тожик адабиёти ва санъатининг юксалишига, миллий драматик, опера ва балет театрлари ҳамда кино санъатининг юксалишига имкон берди.

Тожикистон меҳнаткашлари улуғ оғамиз рус халқи, ўзбек, туркман, қозоқ, қирғиз ва мамлакатимиздаги бошқа халқлар билан ёнма-ён туриб, партиямиз XXII съезди томонидан қўйилган вазифа — коммунистик жамият қурилишини тезлаштирмоқдалар.

Ленин номи, Ленин байроғи совет кишиларини ғалабалардан-ғалабаларга олиб бормоқда. Тожикистон меҳнаткашлари республика ва Тожикистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейини муносиб нишонлар эканлар, мамлакатимиздаги ҳамма қардош халқларга қўлларини кўксиларига қўйиб: «раҳмат» дейдилар, бундан буён ҳам коммунизм қурувчиларининг олдинги сафида бўламиз деб, КПСС Марказий Комитети ва жонажон совет Ватани олдида қасамёд қиладилар.

«ШОИРЛАР ОТАХОНИ» НОМИДАГИ МУКОФОТ

Рудакий номидаги мукофот республика комитети Тожикистон маданият арбобларидан саккиз кишига қадимий Шарқ «Шоирлар отахони» Рудакий сурати нақш қилиб солинган олтин медаль ва ўлмас шоир номидаги Тожикистон ССР давлат мукофоти лауреати дипломи топширилганлигини бугун эълон қилди.

Янги лауреатчилар орасида — Тожикистоннинг энг кекса ва пешқадам прозачиларидан бири Жалол Икромий бор. Унинг «Олов қизи» деган янги романи (эски Бухоро ҳаётидан олинган эпик полотно) — ҳозирги замон тожик адабиётида жуда катта воқеадир. «Тожикфильм» киностудияси чиқарган «Помир болалари» деган машҳур кинофильмни яратувчилар, сценарийчилар — Тожикистон халқ шоири Мирсаид Миршакар ва И. Филимонова, постановкачи режиссёр В. Мотиль ва оператор Б. Серединлар фахрий мукофот олишга лойиқ бўлганлардандирлар.

Амалий санъат халқ усталари группасига — Ғафур Мансуров, Мақсуд Солиев, Охунжон Ёқубовга Ленинободдаги янги театр биносини декоратив безаш ва мануменатал гул солиш учун лауреат деган юқори унвон берилди.

Ғаффор МИРЗО.

ИҚБОЛИНГ ҚУЁШДАЙ ПОРЛАР

Севимли ёр, гулшанингга агар бир нигоҳ этсам,
Завқим тошиб ундан асло узолмайман кўзимни,
Тонгда чаман пахтазорда барно қаддингни кўрсам,
Тўлқинланган юрагимдан янгратаман созимни.

Кафтингдаги оқ олтининг нурли бахтинг нишони,
Сен уларни парваришлаб, меҳринг билан яшнатдинг,
Кўчатлари қоматингдай келишган, дил армони,
Экинзорни гуркиратиб гул ҳуснингга ўхшатдинг.

Она элга бағишладинг садоқатингни, дилбар,
Мўл ҳосилнинг конин очиб, уйдинг унда нуқра-зар,
Бундай улкан, ғайратинг-ла, журъатинг-ла муқаррар
Бахт-иқболинг қуёш янглиғ бўлар мангу мунаввар.

Кафтингдаги қалбингдай соф оқ олтининг давлатга
Келтиради метин янглиғ янги қудрат, янги шон.
Бошлар халқни катта бахту фаровонлик, роҳатга,
Шеърда эса бағишлайди менга илҳом бир жаҳон.

Сенў менинг тинчлигимиз меҳнатимиздан келар,
Орта борсин тобора куч, ғайратимиз, жонгинам!
Азму қудрат, садоқат-ла элга хизмат билинар,
Она элга бағишлаймиз, хизматимиз, жонгинам!

Ватанимиз — мушфиқ она, биздан доим умидвор,
Ҳилпирасин ол байроғи доим зафар-шон билан.
Курашайлик мўл ҳосил-чун, ундан ясансин диёр,
Ҳаётимиз саодати оппоқ олтин кон билан.

Файзулло АНСОРИЙ.

МЕНИНГ ҚИШЛОҒИМ

Тоғ бағрида, қалбда жўш
урган
Соф севгидек гуркираб
турган
Қишлоғим бор, туғилган
боғим,
Кўз илғамас кичик
қишлоғим.

Томга ўхшар унинг осмони,
Устунлидир ўрначли тоғи,
Тунлари ой давра чироқдек
Тепасида ёнган чироғи.

Баланд тоғлар қалашиб ётар,
Ҳар бирида дунё-дунё кон,
Чўққилари қўл тутиб, элнинг
Бойлигига хазина, посбон.

Гарчи бугун шаҳарликдирман,
Меҳри билан шоддир ҳар
чоғим,
Ленин ёшлик даврим ўтган
жой
Унутилмас, ёдда қишлоғим.

Мен гоҳида хаёлга чўмсам,
Кезар унда ўша юрт, осмон,
Бурқсиб завод трубалари
Бўлар менга бари намоён.

Уйлаганда буюк элимни,
Қалбда жўшар илҳом,
ифтихор,
Унда менинг кичик
қишлоғим
Тортиқ этган лойиқ ҳисса
бор.

Назармат таржималари.

Душанбада панорама кинотеатри шаҳарга ҳусн қўшиб турибди. Суратда: шаҳарнинг кинотеатр биносидан кўриниши.

Конибодом бошқармасидаги «Ленинград» колхозида ободончилик ишлари яхши йўлга қўйилган. Суратда: колхоз қишлоғининг манзараси.

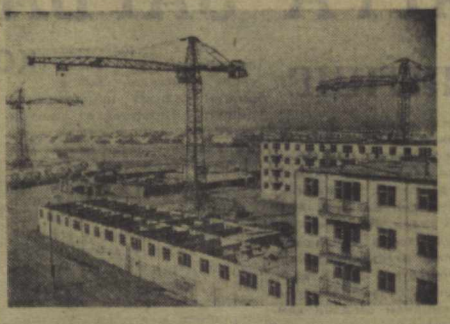

Тожикистон пойтахтида уй-жой қурилиши кенг авж олиб кетган. Суратда: Душанбада қурилаётган янги микрорайон.

ТАСС фотохроникаси.

ТЎЙ УСТИГА ТЎЙ

Регарда бўлганмисиз? Уни кўрмаган бўлсангиз, марҳамат қилинг, бир келиб кетинг қишлоғимизга. Бундан 40 йил муқаддам ҳозирги Регар районининг Чириштепа қишлоғига бир гуруҳ олтиариқлик деҳқонлар кўчиб келиб, тўқайзор ва қамишзорларни ўзлаштириб, деҳқончилик қила бошладилар. Бунга қадар ана шу тўқайзорларда сон-саноқсиз ёввойи чўчқа, бўри, тулкилар дайдиб юрарди.

Чириштепага келган фарғоналиклар орасида менинг отам Мирза Юнусов ҳам бор эди. Эс-эс биламан, тўқайзорлардан тозаланган ерларда биринчи йили бор-йўғи 6 гектар майдонга чигит экиб, ҳар гектар ердан атиги 2,5 центнердан ҳосил кўтарганмиз. На бир туп мева дарахти, на бир туп терак бор эди бу ерда. Бора-бора тўқайзорлар меҳнатсевар деҳқоннинг измига бўйсундирилди.

Тўқайзорга ҳужум узлуксиз давом этди. 1937 йилга келиб 172 гектар майдонга пахта экилди, ҳосилдорлик эса гектар бошига 19 центнерга кўпайди.

Қамишзорлар йил сайин чекина борди. Шу нарсани қувонч билан тилга олиш кифояки, етти йилликнинг олтинчи йилида хўжалигимизнинг умумий ер майдони 5700 гектарга етди, жумладан 2800 гектар майдон суғориладиган ерларни ташкил этади. 2100 гектардан ортиқ майдонга чигит экиб, гектаридан 38,5 центнердан ҳосил кўтариш мажбуриятини олган эдик. Колхозимизнинг азамат пахтакорлари севимли она-Ватанга берган ваъдаларининг устидан чиқдилар. Давлат хирмонларига 8 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» дурдонаси топширилди.

Миришкор деҳқонларимиз даладаги ҳосилнинг охирги граммигача тезроқ йиғиб-териб олиш билан бирга ерларни пешма-пеш шудгор қилмоқдалар.

Куни кеча «оқ олтин» етиштиришда бизга устод бўлган ўзбек элида Совет ҳокимияти ўрнатилганлигининг шонли 40 йиллиги нишонланган бўлса, бугун қондош, жондош ва қардош тожик элида зўр тантана. Тўй устига тўй, шоду-ҳуррамлик. Бепоён Ватанимизнинг қайси бир бурчагида бўлмайлик ҳалол меҳнатимиз билан мамлакатимиз бойлигини, унинг қудратини оширайлик, обрўсини янада улуғлайлик.

Асқарали МИРЗАЕВ,
Тожикистон ССР Регар районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ИЛМИЙ КАШФИЁТЛАР—ХАЛҚҚА!

УЛУҒБЕК ЙЎЛИДАН

Баҳоров кашф этган иккита комета (думли юлдуз), Кичик айиқ юлдузлар туркумида В. Сотиболдиев кашф этган янги юлдуз олимлар дунёсига маълум. Яқиндагина Тожикистонда физика-математика фанлари кандидати П. Бобожонов жаҳонда биринчи бўлиб метеорларни бир секунднинг ўн мингдан олти қисми ичида суратга олишга муваффақ бўлди.

Тожикистон Фанлар академиясининг бош илмий секретари А. А. Мақсумов ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди:

Буюк Улуғбек ўзининг тожик авара-чеваралари қилаётган ишлардан уялмаган бўлур эди. Яқинда бизнинг астрофизикларимиз Италия ва Германияда, тупроқшуносларимиз VIII халқаро конгрессда илмий докладлар қилишди. Профессор А. Мирзоев олимларнинг Ҳиндистонга борган делегациясига бошчилик қилди, профессор А. Баҳовиддинов эса АҚШга бориб лекциялар ўқиди.

УЛЬТРАТОВУШ ТЎҒРИСИДА ЯНГИЛИК

Москвада ўтказилган симпозиумда физика-математика фанлари доктори А. Адҳамов ҳозирги замон физикасида ўзи топган муҳим кашфиёт тўғрисида ҳамкасбларига ҳикоя қилиб берди. У, суюқликларда ва газларда ультратовуш тўлқинларининг ёйилиши назариясини ривожлантирди. Молекуляр акустикада янги саҳифа очган бу кашфиёт химия ва нефть саноатидаги технология процессларини автоматлаштиришда кенг қўлланиладиган бўлиб қолади.

ЗИЛЗИЛА БЎЛИШИНИ ОЛДИНДАН АЙТИБ БЕРИШ МУМКИН

Тожикистон — зилзила тез-тез бўлиб турадиган районларнинг бири. Табиийдирки, сейсмология, иморатларни зилзилага бардош берадиган қилиб қуриш проблемалари олимларнинг тадқиқотларида катта ўрин олади. Кучли зилзилалар бўлишини олдиндан хабар беришга, биноларни зилзилага бардош берадиган қилиб қуришга доир яқинда қимматли материаллар қўлга киритилди. Бу материаллар бутун Ўрта Осиёдаги бинокорлар учун амалий аҳамиятга эга. Норак ГЭСи тўғонининг зилзилага қанчалик бардош беришига бағишланиб, катта моделда ўтказилган тадқиқотлар Тожикистон ССРнинг 40 йиллиги арафасида поёнига етказилди.

УЛКАН ХИМИЯ УЧУН

Энергетика гигантлари ва минерал хом ашёнинг катта запаслари республикада саноатнинг энергияни кўп талаб қиладиган тармоқларини, биринчи навбатда, химия саноатини ривожлантириш учун база бўлади. Тожикистон химиклари ҳам турмуш талаблари билан баравarлашиб ишламоқдалар. Улар вольфрам ва молибден рудаларини хлорлаштириш методини ишлаб чиқиб, мамлакат корхоналарида жорий қилдилар, синтетик каучукларнинг, бўёқларнинг янги турларини ҳосил қилдилар.

ИЛМИЙ МАРКАЗЛАР РИВОЖЛАНМОҚДА

Техника ва табиёт фанлари ҳозир Тожикистонда айниқса тез ривожланмоқда. Шу сабабли, бу йил учта янги тадқиқот институти — физика-техника институти, ўсимликлар физиологияси ва биофизикаси институти, шунингдек экономика институти ташкил этиш зарур бўлиб қолди. Юбилей йилида иккита ҳисоблаш маркази ишга туширилди. Яна шундай бир марказ қуриб битказилмоқда.

Хурсандлик билан шуни қайд қилиш керакки, деди пировардида А. Н. Мақсумов, республикада ҳар йил фан соҳасига ёш кучлар қўшилмоқда. Бизнинг академиямизда ишлаб турган барча илмий ходимларнинг деярли ярмиси ҳозир ёшлардан иборат. Улар физика-техника, математика, химия фанларини ривожлантиришда айниқса сезиларли роль ўйнамоқдалар.

Тожикистон олимлари ишлаб чиқаётган проблемаларни бир суҳбатда, ҳатто номма-ном айтиб бериш ҳам қийин. Чунки 52 та илмий муассасада ва еттита олий ўқув юртида тадқиқотлар олиб борилмоқда. Республика олимларининг отряди ҳозир уч минг кишидан ошиб кетди. Тожикистонда илм-фан ривожланиб кетганлиги Тожикистон республикаси барпо қилинганидан кейин ўтган 40 йил ичида сиёсий, иқтисодий ва маданий турмушда рўй берган жуда катта ўзгаришларни кўрсатувчи энг ёрқин мисол бўла олади, десак, хато қилмаган бўламиз.

(ТАСС). Душанба.

ЎЛКАНИНГ ИФТИХОРИ

Тожикистон ССР ва Тожикистон Компартиясининг 40 йиллиги байрами яқинда ўтказилиши муносабати билан республиканинг пойтахтида юбилей виставкаси очилди. Душанбаликлар Тожикистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари юбилей виставкасини «40 йиллик тарихнинг кўзгуси ва Совет Тожикистони экономикаси ҳамда маданияти порлоқ истиқболининг ойнаси» деб атадилар.

Серқуёш ўлка фахрланаётган нарсаларининг ҳаммаси павильон ва стендларда ўз ифодасини топди. Вахш водийсининг пахтакорлари ва узумчилари, Помир кончилари, Ленинобод металлистлари ва Қайроққум гиламчилари ўз меҳнати самараларини бу виставкага юборганлар. Виставкага қўйилган ўн мингларча экспонат, ўсиш схема, жадвал, диаграммаларининг ҳар бири буюк иш ва катта режалардан далолат беради, ленинча миллий сиёсатнинг тантанасини яққол акс эттиради.

ФАКТЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

● Совет ҳокимияти йилларида Тожикистонда 52 илмий муассаса, 7 олий ўқув юрти, 28 махсус ўқув юрти ташкил этилди. Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш кейинги йигирма йил ичида ўн икки баравар ўсди.

● Революциягача Тожикистонда ҳаммаси бўлиб ўнта мактаб бор эди. Уларда ўн уч ўқитувчи бўлган. 1964 йилда эса республикада ўқитувчилар сони 28 мингдан ошиб кетган. 2540 ўрта ва бошланғич мактабларда, ўнлаб мактаб-интернатларда меҳнаткашларнинг 470 мингдан ортиқ фарзандлари таълим олмоқда.

● Тожикистонда граждан ҳаво флоти тармоқлари кенг қулоч ёймоқда. Граждан ҳаво флоти самолётларида ҳар куни 5 мингга яқин пассажир учади. Республика қишлоқ хўжалигида авиациянинг роли ошмоқда. Фақат шу йилнинг ўзидагина миллион гектар майдондаги экинлар самолётдан дориланди.

● Панж бошқармасидаги Ленин номли колхоз СССРнинг Афғонистон билан чегарасида жойлашган. Бу хўжаликнинг 27 минг гектар ери бор. Колхозда 154 трактор, 92 автомашина ва 250 та ҳар хил қишлоқ хўжалик агрегатлари мавжуд. Қишлоқда тўрт бошланғич, уч саккиз йиллик ва икки ўрта мактаб ишлаб турибди. Ўн тўрт болалар яслиси ва боғчаси бор. Колхоз ўзининг маданият саройи, кутубхоналарига эга.

● Душанба шаҳрида биринчи касалхона 1926 йилда очилган эди. Унда 45 ўрин бўлган. Ҳозир республикада 1360 медицина муассасаси, шу жумладан 252 касалхона ва туғруқхона мавжуд. 1925 йилда ҳаммаси бўлиб беш врач бўлган бўлса, 1962 йилда 2800 врач аҳолига тиббий ёрдам кўрсатмоқда.

● 1962 йилда республикада ҳар 10 минг аҳолига 12,5 врач тўғри келди. Ҳолбуки, Англияда шу миқдордаги аҳолига 10,7, Португалияда 8,7, Мексикада 5,3, Туркияда 3,5, Покистонда 1,2 врач тўғри келади.

ЧЎПОН ҚЎШИҒИ

Бахтқудуққа зеб берибди
уйларингиз,
Етимтовдан янграб келар
куйларингиз
Бунчалар кўп, бунча семиз
қўйларингиз,
Мафтун этди қоматингиз,
бўйларингиз,
Чўпон оғам, қутлуғ бўлсин
тўйларингиз-е...

Нотаниш йигитнинг дўмбира чертиб айтаётган бу қўшиғини ўйноқи еллар олис-олислардан учириб келади. Қалбингиз ўша томонга талпинади.

Чўпоннинг дўмбира чертиб қўшиқ айтаётганича бор экан: табиат бу ерларга бир умр ажойиб латофат кашф этибди. Чап томонда Етимтов туя ўркачисимон яғринларини офтобга тоблаб неча юз йиллардан буён мудраб ётибди. Онда-сонда сайёҳ булутлар Етимтов чўққиларига кифтини қўйиб, бепоён яйловларни томоша қилиб тургандай туюлади.

Бахтқудуқ... Бир томони Етимтов оғушида қолган бу яйлов Қизилқум барханлари билан ҳам қўлтиқлашиб ётибди. Кўчма қумлар шамол билан басма-басига гирдоб солавериб, барханлар жонсиз, сарғиш океан тўлқинларидек қат-қат бўлиб қолган. Бахтқудуқнинг яна бир томони азим Мирзачўлга туташиб кетган. Бахтқудуқда Фориш районига қарашли Тимирязев номли қоракўлчилик совхози жойлашган. Бу хўжаликнинг ажойиб кишилари борки, уларнинг ҳар бири бажараётган иш нақадар сермазмун ва сербаракадир.

Қўшиқчи йигитга рўбарў чиқиб қолибмиз. Бу — совхознинг бош чўпони Бердиқул Ахпанов экан. У қирқ баҳор нашъасини татиган, республикамиз тенгдоши. Юбилей арафасида Бердиқулга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган чорвадор» унвони берилди.

Хизмат кўрсатган чорвадор! Бердиқул бунга осонликча эришмади. У чўпонликни энг улуғ, энг шарафли касб деб билди. Қаҳратон қишнинг изғирин ва бўронларида, баҳорнинг ёғин-сочинли тунларида, саратон қуёши беомон олов пуркаб, ўтларнинг жизғинагини чиқариб юборган жазирама кунларда ҳам қўйлар кетидан сира қолмади. Ҳар бош қўйни кўз қорачиғидай асради, вақтида озуқа берди, суғорди. Бирор бош қўйнинг ҳам нобуд бўлишига йўл қўймади.

Бердиқул Ахпанов ҳақида жуда илиқ, самимий гапларни эшитдик. Бердиқул бу йил 806 бош совлиқнинг ҳар 100 бошидан 168 тадан соғлом қўзи олди. Отардаги ҳар бош қўйдан 3 килограмм 200 граммдан жун қирқиб олинди. У етти йилликнинг охирги йилида ҳар 100 бош совлиқдан 180 тадан қўзи олишга аҳд-паймон қилган. Унинг отарида бўлсангиз, қўйларини кўрсангиз, ваъдасига вафо қилиши учун ҳамма имкониятлар мавжуд эканлигига ишонасиз. Совлиқлар СЖК усулида қочирилган. Эндиги вазифа — ҳар бир қўйни меҳр билан парвариш қилиш, уни қишдан семиз ва соғлом олиб чиқишдан иборатдир. Моҳир чўпон Бердиқул шундай қиляпти.

Бердиқулнинг жамоат чорвачилигини ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш йўлидаги бебаҳо хизматлари муносиб тақдирланмоқда. Бу йил қўйлардан кўплаб эгиз олганлиги учун унга бир йўла 54 та қўзи мукофотга берилди. Бундан ташқари Бердиқулнинг бир ўзи 6 минг сўм даромад қилибди.

Меҳнаткашлар депутатлари Сирдарё область советининг депутати бош чўпон Ашурбек Мирзаметов отарида ҳам бўлдик. У умр йўлдоши Кулзийхон билан биргаликда қўй боқар экан. Эру хотин чўпонлар ҳар йилдаги каби бу йил ҳам чинакамига меҳнат қилишибди. 805 совлиқнинг ҳар юз бошидан 153 тадан қўзи топширишибди. Ҳар бош қўйдан 3 килограмм 300 граммдан сифатли жун қирқиб олишибди.

Ашурбекнинг қўйлари ҳам жуда семиз, соғлом, бақувват. Ҳар қўй учун 200 килограммдан зиёдроқ ем-хашак жамғарилган.

— Тайёрлаган ем-хашагимиз икки қишга етади, — деди Ашурбек Мирзаметов. — Шу неча-кундузда қўйларни яйловга ҳайдаб боқяпмиз. Мен тунлари қўйлар кетидан юриб, уларни серўт далаларга ҳайдасам, хотиним Кулзийхон кундуз кунлари боқади. Келгуси йили ҳар 100 бош қўйдан 165 тадан қўзи олишга ҳаракат қиляпмиз. Ҳамма гап қўйларнинг семиз бўлишига эришишдадир. Бизнинг қўйларимиз семизликдан лорсиллайди.

Совхозда бундай илғор чўпонлар оз эмас. Биз Номозбой Юсупов, Ўсимбек Тошбекеев, Қўзибоқ Ўрозбоев, Саримсоқ Жайнаров, Байдулла Эшбоев ва бошқа чўпонлар ҳузурида ҳам бўлдик. Қаерга борманг, қайси бир чорвадор билан суҳбатлашманг, қайси фермадаги қўйларни кўрманг, барча отарларда қўйлар кўнгилдагидек парвариш қилинаётганлигини кўрасиз. Совхозда ҳар 100 бош совлиқдан 140 тадан кам қўзи олган бирорта ҳам чўпон йўқ.

Тимирязев номли совхоз республикамиздаги машъал қоракўлчилик хўжаликларидан бири. Совхоз чорвадорлари бу йил ҳар 100 бош қўйдан 140 тадан қўзи олиб, давлатга қоракўл тери топшириш планини 140 процент адо этдилар. Қоракўл теридан келган даромад 224 минг 680 сўмни ташкил этди. Бир дона қоракўл терининг таннархи пландаги 9 сўм 34 тийин ўрнига 8 сўм-у 98 тийин бўлди. Давлат эса мазкур совхоз қоракўл териларининг ҳар бир донаси учун 15 сўмдан пул тўлади.

Совхоз чорвадорлари бу йил ҳар 100 бош қўйдан 145 тадан қўзи олишга сўз берганлар. Бунинг учун икки йилга етадиган миқдорда ем-хашак жамғарилди. Чорвадорлар қўйларни қишдан семиз олиб чиқиш учун барча чора-тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Самад ҚОДИРОВ.

ҚИРҒИЗИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ФРУНЗЕ, 27 ноябрь. (ТАСС мухбири). Бугун Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети биринчи секретари Т. Усубалиевнинг «КПСС Марказий Комитети ноябрь (1964 йил) Пленуми қарорларини бажариш тўғрисида»ги докладини тинглади ва муҳокама қилди.

Қирғизистон коммунистлари КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг «Саноат ва қишлоқ область, ўлка партия ташкилотларини бирлаштириш тўғрисида»ги қарорини тўла равишда маъқулладилар. Партия ташкилотлари саноат ва қишлоқ партия ташкилотларига бўлинган Ўш областида ягона область партия ташкилотини тиклашга қарор берилди.

Колхоз-совхоз бошқармаларининг партия комитетлари район партия комитетларига айлантирилиб, қайта ташкил этилади.

Пленум Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетида саноат ва қурилишга раҳбарлик бюроси ҳамда қишлоқ хўжалигига раҳбарлик бюросининг бўлинишини мақсадга мувофиқ эмас, деб топди.

ЭНЕРГЕТИКА ГИГАНТИ

Бекобод ГРЭСининг қуввати тўрт миллион киловатт қилиб белгиланди. Бу энергетика гигантининг саноат майдончасига қидирувчилар келишди. Улар электростанцияни қурувчилар учун тупроқнинг хусусиятлари тўғрисида маълумотлар тайёрлайдилар, теварак-атрофнинг аниқланган съёмкасини ўтказадилар.

Ўзбекистоннинг янги ёқилғи станциясини лойиҳалаштириш билан «Теплоэлектропроект» институти Ўрта Осиё бўлимининг коллективи шуғулланмоқда. Институт директори А. Титов мухбиримизга қуйидагиларни ҳикоя қилди:

— Бу станция Фарғона водийсида қурилади. Айтгандай, капитал чиқимларни камайтириш учун янги станцияга Фарҳод ГЭСнинг деривация каналидан сув берилади. Кўриниб турибдики, қурилиш учун бу жойнинг танланиши тасодифий эмас, бу ерда ГРЭС Сирдарё суви билан етарли даражада таъминланади. Қурилиш майдончаси ўз ҳажми жиҳатидан энергетика гигантини қуриш учун қулайдир. Бу майдонча станция энергиясини истеъмол қилувчилар, шунингдек транспорт йўллари — темир йўл ва Катта Ўзбекистон трактидан узоқда эмас.

Бекобод ГРЭСи Ўрта Осиёнинг ягона энергетика системасига йилига 26-28 миллиард киловатт-соат электр энергиясини бера олади. Бу эса Италия сингари капиталистик мамлакатда ишлаб чиқарилаётган бутун электр қувватининг тахминан ярмига баравардир.

Янги ГРЭСнинг биринчи навбати 1,2 миллион киловатт қувватга эга бўлади. Ўрта Осиё ёқилғи энергетикасининг ҳозирги пешқадами бўлган Тошкент ГРЭСининг худди ана шундай қувватга эга эканлигини эслаб ўтиш ўринлидир.

Станцияда ҳар бири 300 минг ва ярим миллион киловаттли турбогенераторлар ўрнатиш кўзда тутилмоқда. Бу эса охирги агрегатлар ўз қувватлари жиҳатидан Оҳангарон ГРЭСидан салгина орқада қолади, демакдир. Ана шундай катта қувватга эга бўлган агрегатлар яратиш мамлакат халқ хўжалиги учун жуда фойдалидир. Бундай агрегатлар кўплаб металл ва ёқилғи тежаш ҳамда электр қувватининг таннархини камайтириш имконини беради. Бир турбинадан ана шундай катта қувват олиш ва арзон ёқилғига — Бухоронинг табиий газига эга бўлиш Бекобод ГРЭСининг юқори тежамлилигини таъминлайди. Бундай электр қувватининг таннархи бор-йўғи 0,13 тийин чамасида бўлади.

Капитал чиқимлар ҳам камаяди. Бекобод станциясида белгиланган қувватнинг бир киловати фақат 59 сўмга тушади. Таққослаш учун Оҳангарон ГРЭСида бу кўрсаткичнинг 89 сўмга баравар эканлигини айтиб ўтайлик.

Станциянинг қозонларида соат сайин қарийб бир миллион куб метр газ ёқилади! Бу гигант агрегатлар жуда баланд параметрли буғ ишлаб чиқаради.

Бундай жуда катта қувватга эга бўлган электростанциянинг яратилишини республика индустрияси ривожининг юқори суръатлари тақозо қилди. Янги ГРЭСнинг 500 минг вольт босимли энергияси улкан химия, машинасозлик корхоналарининг эҳтиёжлари ҳамда қўриқ ерларни ўзлаштириш учун сарфланади.

Мирзачўл ерларида ташкил топган «Пахтакор» совхози бу йил Сирдарё областида биринчилар қаторида пахта тайёрлаш планини бажарган эди. Тайёрлаш пунктларига пландаги 7 минг ўрнига 8 минг тоннага яқин пахта етказиб берилди. Ҳозир совхоз ишчилари келгуси йил ҳосилига пухта замин яратишга киришдилар. Ерларни шудгорлаш қизитиб юборилди. Қишлоқ хўжалик авиацияси ҳам уларга ёрдамга келди. Самолётлар далаларга ўғит сочиб, пахтакорларнинг қўл меҳнатини енгиллаштирмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: совхознинг бош агрономи Тешабой Абдукаримов (чапда), учувчи Анатолий Мальцев (ўртада) ҳамда экипаж командири Анатолий Абабков ўртоқлар самолёт маршрутини аниқламоқдалар. Ўнгдаги суратда эса экин майдонларига самолётлар орқали ўғит сепилмоқда.

А. ГОРОКРИК фотоси.

ЯНГИ ҚУДРАТЛИ НАСОСЛАР

АНДИЖОН. (ЎзТАГ). Андижон областининг неча ўн минг гектарлаб пахта майдонларини сув билан таъминлайдиган йигирмата йирик насос станциясида янги суғориш мавсумига тайёргарлик кўрила бошлади.

Кам сувли Қора дарё системаларини сув билан мўл-кўл таъминлаш учун Мосива районида янги насос станцияси қурилмоқда. Андижон ирригация машинасозлиги заводи ишлаб чиқарган «ПГ-35» маркали ўттиз насос сувни ўн қаватли бинога баравар баландликка чиқаради. Ана шундай катта қувватга эга бўлган янги насос станциялари Марҳамат ва Балиқчи районларида ҳам қурилмоқда.

— Келгуси мавсумда областнинг барча насос станциялари пахта майдонларига 350 миллион куб метр сув берадилар, — деб маълум қилди область суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи Қодир Абдуллаев ЎзТАГ мухбирига. — Шунчалик сув Косонсой сув омбори сингари учта сунъий денгиз сувига баравардир.

СУВ УЧУН КУРАШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ТОШСОҚА (Хоразм области), 26 ноябрь. (ЎзТАГ). Тошсоқа қурилиш - монтаж бошқармасининг гидромеханизаторлари ер қазиш ишлари йиллик планини муддатидан олдин бажардилар. Хоразм воҳасидаги Тошсоқа республикалараро бош суғориш системасини ривожлантириш, хўжаликлараро каналлар ва коллекторларни қайта қуриш учун ўтган йилдагидан анча кўп, яъни 9.2 миллион куб метр ер қазилди.

Ҳозир Амударё қирғоғидаги қояларда Тошсоқа гидромеханизаторлари асосий канал иккинчи бош тўғонининг гигант котлованини қазимоқдалар. Воҳадаги ана шу нодир гидротехника гигантида олти минг куб метр пўлат ва бетон ётқизилади. Бу иншоот қишки-баҳорги мавсумда тупроқнинг шўрини ювиш учун воҳага қўшимча равишда секунд сайин саксон куб метр сув бериб туради.

<<СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ>>НИНГ ОММАВИЙ ИШЛАР ВА ХАТЛАР БЎЛИМИДА

КЕЧАГИ ПОЧТА

Кеча редакция 80 хат олди. 70 хат бўлимларга чиқарилиб, 10 таси текшириб, чора кўриш учун тегишли ташкилотларга юборилди. Қуйида кечаги почта материалларидан айримларини ўқийсиз:

«ҚАЙДАСАН ҲАЁТ»

Наманган шаҳридаги Алишер Навоий номли музикали драма ва комедия театрининг ижодий коллективи драматург Турсун Собировнинг «Қайдасан ҳаёт» драмасини саҳнага қўйди. Асар музикасини Ўзбекистон ССР халқ артисти Матниёз Юсупов ёзган. Саҳнани рассом Мутал Аббосов безади.

Х. Фозилов.

ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Андижон район, Найман қишлоқ советидаги Жданов номли колхоз территориясида 5 типовой уй-жой биноси, 2 магазин, Свердлов номли колхозда янги мактаб биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

М. Абдуллаев.

30 ТИЙИНГА ПИАНИНО

Самарқанд районидаги Жданов номли колхозда истиқомат қилувчи пенсионер Бекмуҳаммад ота Дўстов 1964 йилги 5-пул-буюм лотереясига баҳоси 526 сўм 50 тийинли пианино ютди. Ургут посёлкасида яшовчи Самад Исломов эса лотереяга «Саратов» холодильнигини олди.

Н. Иброҳимов.

ЎЗ-ЎЗИГА ХИЗМАТ

Қўқон шаҳар маиший хизмат кўрсатиш комбинати Советская кўчасида ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи сартарошхона очди.

М. Султонов.

ҚАЧОН ЭШИТАМИЗ

Совхозимиз ёшлари ишдан кейин маданий хордиқ чиқаришни истайдилар. Аммо совхозда клуб йўқ. Шахмат-шашка, волейбол, баскетбол ўйинларини севсак-да, ўйнайдиган жой йўқ. 1961 йилда қурилган радиоузел ҳам ҳалигача ишламайди.

Бу ҳақда тегишли ташкилотларга, хусусан совхоз раҳбарларига кўп марта мурожаат қилдик. Улар лом-мим дейишмаяпти.

О. Содиқов, Д. Қутлимуродов, И. Жўраев, Л. Турдибеков,
«Гулистон» совхози ишчилари.
Сирдарё район.

48 ЙИЛДАН КЕЙИН

Хушхабар Холқўзи отани түл, қинлантириб юборди. Наҳотки синглим ҳаёт бўлса?

Яқинда Холқўзи ота синглиси ҳақида хушхабар эшитиб, Каттақўрғондан йўлга чиқди ва Мислимани топди. Ака-сингил 48 йилдан сўнг учрашди.

Мислима хола ҳозир 60 ёшда. Унинг 3 қизи, 7 та набираси бор. У Норпой районидаги «Правда» колхозида истиқомат қилади.

Р. Сатторов.

80 ЎРИНЛИ ЯСЛИ

Гулистон районидаги Фрунзе номли колхознинг Дмитров участкасида болалар яслиси қурилиб, ишга туширилди. Яслида колхозчиларнинг 80 ўғил-қизи тарбияланмоқда.

Э. РУЗИБОЕВ.

Республикамизнинг шаҳар ва районларидан хат-хабар йўллаган У. Бекмуродов (Нарпай) Рустамхўжаев (Марғилон), К. Бекмуродов, Ю. Умиров (Шаҳрисабз), Ё. Ортиқов (Ғиждувон), А. Собиров (Тўрткўл), Ж. Бойсафаров (Бўка), С. Норбоев, У. Саидов, Ч. Мақсумов (Тошкент), К. Шодиев, А. Отажонов (Н-қисм), И. Утаев (Ғаллаорол), М. Ҳайитбоев (Амударё), М. Йўлдошев, Ҳамдамов (Фарғона), Абдалиев, Буркина (Янгиер), О. Сотлиқов, О. Абдуллаев (Урганч), Б. Муҳиддинов (Жиззах), Э. Сулаймонов, В. Михайлов, А. Тахалов (Қўқон), Х. Йўлдошев (Олтиариқ), А. Мамажонов (Андижон), С. Бердиев, М. Рўзиев (Ленинград райони) ўртоқларнинг хатларида ҳам юқоридаги каби ютуқ ва камчиликлар кўрсатилган.

ХАРИДОРЛАР МАМНУН

Чилонзор... Пойтахтимизнинг кўркига-кўрк, салобатига-салобат қўшяпти, бу обод шаҳарча тобора гўзаллашиб, ўз хусни-жамолини очяпти.

Сиз йўлингиз тушиб Чилонзорга келиб қолсангиз Қатортол кўчасига бир кириб ўтинг. Бу ерда қурувчилар ажойиб бино яратдилар. Бино пештоқида «Синтетика» деган ёзув кўзга ташланади. Худди шу ерда янги магазин очилди. Магазин номининг ўзи унда нималар сотилишини айтиб турибди. Ҳа, магазин синтетик материаллардан ишланган моллар билан савдо қилади.

Янги магазинда сунъий толалардан тўқилган газмоллар, лавсан аралаштириб тўқилган шерсть ва штапеллар, сунъий шойи ва капрондан тикилган кўйлак ҳамда бошқа кийимлар харид қилиш мумкин.

Магазинга мутахассис химиклар, корхоналарнинг раҳбарлари тез-тез келиб туришади. Ахир харидорларнинг ўсиб бораётган талабларини ўрганиб, уларнинг дидига мос буюм ва кийимлар ишлаб чиқариш қандай яхши!

Бундан ташқари савдо ходимлари ҳам ўз навбатида корхоналар билан доимо алоқада бўлиб турадилар.

Янги магазиндан харидорлар мамнун бўлмоқдалар.

Я. ТУХТАЕВ.

МЕХАНИЗАТОРЛАР ҒАЙРАТИ

Андижон бошқармасидаги Калинин номли ва «Ўзбекистон» колхозларининг механизаторлари ҳосилдан бўшаган майдонларни шудгорлашга киришдилар.

«Ўзбекистон» колхозида ҳозиргача 400 гектар ер ҳайдаб қўйилди.

Н. ҚУЙЛОҚОВ,
Р. ИМИНОВ.

ҲИКОЯ

СУВДА ҚАЛҚҚАН ЛОЛА

Юра-юра ҳолдан тойган поезд сўнгги марта «уҳ» тортиб тўхтади. Поезддан тушаман. Яккаю ягона қайрағочга осилган темир ғўлага уч марта занг урилди-ю, поезд пишқириб нафас олганча яна йўлда давом этди. Узоқдан булутдек чанг кўтариб келаётган самосвал муюлишда тўхтади. Кабинадан бир аёл туша солиб, мен томон югурди.

«Ойим! Ойим! Нима қиларди ўзини уринтириб?» Дилда уйғонган фикр ҳали тилга кўчмасданоқ янглишганимни англадим.

— Салом, Жўра ака! Яхши келдингизми?

— Раҳмат. Ўзинглар тинчмисизлар? Бу ерда нима қилиб юрибсиз?

— Сизни кутиб олгани чиққан эдим. Иш билан бўлиб бир оз кечикдим. — Зебо ерга қаради.

— Бекор овора бўлибсиз.

— Овораси борми?.. — менга тикилди у. — Янги ерга кўчганмиз. Ўзингиз тополмайсиз.

Елгизоёқ йўлдан кетдик. Бунинг ҳам гашти бор деб, туфлимни ечиб, елкамга ташлаб олдим. Ялангоёқ юришдан чиқиб қолибман шекилли, қадамимни авайлаб ташлайман. Товонга мошдек тош ботса борми, бутун оғирлигим худди шу нуқтага тушаётгандек, энтикиб кетаман. Зебо бунга парво қилмайди. Унга зимдан назар ташлайман. Бўйи-басти келишган қиз бўлиб етишибди у. Болаликда сичқон думидек сочларидан тортқилаб қочардим. У менга етолмай, аламини ойимга чақиш билан оларди.

Йўл-йўлакай Зебодан уни-буни сўрагандек бўлдим. Зебонинг дадаси, ўқитувчим Собир акани сўрадим:

— Раҳмат, ҳозир пенсиядалар.

— Ойим-чи, ойим қандайлар?

Зебо жавоб бериш ўрнига бошини қуйи эгиб, ерга қаради. Юзлари ловуллаб, ўнғайсизланди.

«Онам Зебога мен ҳақимда бирон нарса деган бўлса керак» — кўнглимдан ўтказдим. Уялмасин деб, бошқа ҳеч нарса сўрамадим. Мен онамни, меҳрибон онамни ўйлардим. Кўрмаганимга ҳам анча бўлиб қолди. У менга доимо дадам ҳақида гапирарди:

— Даданг ажойиб эди. У Мирзачўлга биринчилар қаторида келган эди. Бирдан-бир орзуси — чўлни яшнатиш эди. — Онам ҳар сафар дадам ҳақида гапирганда кўзларида милтиллаган ёшларини мендан яшириб, артиб қўярди.

Мен дадамни эслай олмайман. Урушга кетганида бешикда эканман. Ўшанда мени қўлига олиб, эркалаб, бағрига босибди:

— Афсус, орзумни рўёбга чиқаролмайдиганга ўхшайман, онаси. Буни ўқитгин. Менинг орзумни бу рўёбга чиқарсин. Бунга ишонаман, — деган экан ўшанда мени ўпиб.

Дадам дом-дараксиз кетди. Онам ҳар оқшом даладан қайтганда:

— Ўғлим, тузукроқ ўқи. Дадангнинг орзуси ўлмасин, — деб менга термуларди.

Она-бола ёлғиз турардик. Онам ишлар, мен ўқирдим. Онам чўпдек озиб, юзларида сўлғинлик пайдо бўлса ҳам сира тушкунликка тушмасди. Онамнинг бирдан-бир маслаҳатчиси — мен, менинг маслаҳатгўйим — онам эди. Институтда ҳам оғир дамларда онамга хат ёзиб, маслаҳатини олардим. «Ойим... Нима қилаётганикин ҳозир? Кўзи йўлда, мени кутиб ўтиргандир?!»

Зебо худди фикримни ўқиётгандек, ялт этиб қаради-ю:

— Нималарни ўйлаяпсиз? — деди.

— Бу ерга келмаганимга анча бўлди. Жуда ўзгариб кетибди, — деб атрофга қараб қўяман.

Айни кўклам кези. Табиат дил шодлигини лола табассумида акс эттиргандай. Ҳамма ёққа қип-қизил лола гилам тўшалган.

— Лола термаймизми? — дедим-у, чопганча кетганимни ўзим сезмай қолибман. Лоладан лолага югуриб, саралаб тераман, лола гилам устига ёнбошлайман. Осмондаги пага-пага оқ пат булут ҳаваси келгандек изимдан эргашиб келади-ю, завқ билан томоша қилганча ўтиб кетади. Мен қучоқ-қучоқ лолани бағримга босиб, унга кўз-кўз қиламан.

Лола... Ҳали эсимда бор...

Бундан тўрт йил аввал ҳам, худди шу кезларда бўлса керак, шу ердан бир қучоқ лола териб Ленинградга олиб кетган эдим. Лолаларни тўғри аудиторияга олиб кирганимда, қизлар қий-чув билан менга ташланишди. Аудиторияга баҳор нафаси киргандек бўлди.

— Мен лолани жуда севаман. У жуда гўзал, май билан лиммо-лим дил косасига ўхшайди, — деди қизлардан бири ҳаммага эшиттириб.

Бу — Маҳбуба эди. Биз Маҳбуба билан тез-тез учрашиб турардик. Бирга дарс тайёрлардик. Нева бўйида сайр қилардик. Доимо уч киши бўлиб юрардик: Маҳбуба, Ҳамро ва мен. Ҳамро — тожик йигити, бир хонада турардик. Бир-биримиздан сир яширмасдик. Буни Маҳбуба ҳам биларди.

Маҳбуба лолани севишини айтганда, нима учундир ўзимни жуда бахтиёр ҳис этдим. Аммо бу гапларни у менга эмас, Ҳамрога қараб айтди. Ҳамро ҳам ундан кўз узмасди.

Эртаси куни қўнғироқ чалиниб, ҳамма ўз ўрнига ўтирганда аланглаб Ҳамрони тополмадим. Бир замон эшик «ғийқ» этиб очилди-ю, Ҳамро бош суқиб мўралади. Ҳамма эшикка ялт этиб қаради. Ҳамронинг қўлида бир дона лола бор эди.

Ҳамро ҳам Ленинградга бир даста лола олиб келган экан. Ҳар куни шу дастадан бир донасини ажратиб олиб, Маҳбубага берарди. Бу манзара менга бир оз эриш туюлди. Ҳамро билан бўлган муносабатимиз ҳам ўз-ўзидан ўзгарди. Дарсда ҳам, бошқа пайтда ҳам шу ҳақда ўйлайдиган бўлиб қолдим. Буни Маҳбуба ҳам ҳис этарди. Аммо сукут сақлардик...

Ўйларга берилиб, Зебони унутаёзибман. У ёлғизоёқ йўлда — чемодан устида ўтирарди. Майин шабада Зебо сочи билан ўйнашади, лолалар у билан шивирлашаётгандек тебранади. Мен Зебо ёнига келаман. У ўрнидан туриб, индамай йўлга тушади. Мендан уялса керак, саволларимга ё «ҳа» ё «йўқ» дея қисқагина жавоб беради.

Даштни тутиб ётган лола гиламлар тобора узоқлаб қолиб, гулларидан асал арилар бол эмган мевазор боғлар бошланди. Биз канал томон бурилдик. Каналнинг ёни верига бетон босиб, устига шинам кўприк қуришибди. Аммо, замбилдек қадди букилган эски осма кўприк ҳали ҳам бор. Қадам қўйган сайин лопиллайди. Мен унинг ўртасида ўтириб олиб, оёғим билан сувни шалоплатиб, ўйнайман. Болалигимда шу ерда ўтиришни яхши кўрардим. Бир куни дарсдан «ёмон» баҳо олиб, кечгача шу ерда хаёлга чўмиб ўтирганим эсимда. Кош қорайганда ойим қидира-қидира мени шу ердан топган эди.

— Ўғлим, баҳо учун ўқима, билим олиш учун ўқи, — деб юпатган эди ўшанда.

Ҳа, мен буни сира-сира унутмайман. Ҳатто Ҳамро гўё мени «қутқариш» учун шпаргалка тутганида ҳам, онамнинг шу гаплари дилимда эди. Мен профессордан қайта топширишга ижозат олдим. Ёз бўйи имтиҳонга тайёрланиб, қишлоққа ҳам келолмадим. Онамнинг шу сўзлари менга ўшанда катта ёрдам берди.

Шу пайт кўзим тўлқиндан-тўлқинга урилиб, сув юзида қалқиб келаётган лолага тушди. Турган еримда қотиб қолдим. Бу — ўша мен Ленинградга олиб борган лолага ўхшарди... Яна хаёлларга чўмаман. Маҳбубани биринчи марта бир ўзини учрашувга таклиф этдим. Ленинграднинг оқ туни эди. Бундай пайтда тунни ҳам, кунни ҳам ажратолмайсан, киши. Уни кумуш тонгга ўхшатасан. Бутун шаҳар қуёш чиқишини кутаётгандек. Мен ҳам қалбим қуёши — Маҳбубани кутаман. У келди. Биз анчагача сукут сақлаб, бир-биримизга термулдик. Қўл ушлашиб, Нева кўприги узра одимладик. Кўприкнинг қоқ ўртасига келганда, Маҳбуба қўлтиғимдан қўлини олиб, елкамга қўйди-да, кўзларимга маънодор табассум билан тикилди:

— Сизни жуда ҳурмат қиламан. Сиз ажойиб дўстсиз. Умрбод шундай бўлиб қолайлик.

Мен жавоб қайтара олмадим. Фақат, узоқлашиб бораётган Маҳбуба кетидан секин-аста қадам ташлардим. Ҳар қадам ташлаганимда юрагим бўм-бўш хумга ўхшаб гупилларди. Ҳатто қўлимдаги лола панжарага урилиб, Невага тушиб кетганини ҳам пайқамабман. Мен сувга тикилдим. У, тўлқиндан-тўлқинга урилиб, қалбимдан сизган қип-қизил қондек сув бетида қалқирди.

Ўша куни онамга хат ёзиб, ғам босган кўнглимни пича ёзгандек бўлдим. Онам менга: Ўғлим, хафа бўлма. Ҳали ёшсан, бир тенгинг топилиб қолар, деб ёзибди...

Мен онамнинг сўзларини эслаб, осма кўприкдан энгашиб, сувда қалққан лолага қўл узатдим. Уни чаккамга қистириб, Зебо кетидан юрдим.

Тепаликдан қишлоқ кафтдек кўринар экан. Уйлар, кўчалар қулф уриб гуллаган дарахтлар орасига шўнғиган. Улкан кранлар янги қурилишлардан нишон берарди.

Мен Зебо кетидан ойимга ажратилган янги уйга кириб борганимни сезмай қолибман.

— Мана келдик, — деди Зебо менга қараб майин жилмайиб.

Энтикиб ҳовлига кираман... Онам кўринмайди, тинчликми ўзи..., юрагим тез-тез ура бошлайди, энтикаман, кўзларим атрофда.

— Уйдалар, — фикримни тушунгандек дейди Зебо.

Ҳовлиқиб уйга кирдим, онам дераза ёнидаги кроватда чўзилиб ётарди. Менга кўзи тушиши билан ўрнидан турмоқчи бўлгандек бир тўлғанди-ю, туролмади.

— Ойижон!..

Кровать ёнида узоқ ўтирдим. Ёғочдек қуриб қолган қўлларини силайман, бағримга босаман. Онажонимнинг кўзларидан милтиллаб ёш оқади. Тил ҳам, ҳаракат ҳам йўқ, сўзларимни эшитади, тушунади, аммо жавоб қайтаролмай жовдирайди...

Фалаж бўлганига бир ярим йилдан ошибди. «Ўғлимнинг ўқишига халақит беради, бу ҳақда унга ёзманглар» дея илтимос қилибди. Онам жиққа ёшга тўлган кўзлари билан Зебони кўрсатади. Бир ярим йил кечани-кеча, кундузни-кундуз демай парвона бўлган, бошида ўтирган бу қизга энди миннатдорчилик билдирмоқчими, билолмайман.

Мен Зебога қарайман. У аллақандай ийманиш билан бош эгиб турарди: «Онанг номидан ёзган хатларим учун, сенга берган маслаҳатларим учун кечир мени» деяётгандек жовдираб боқарди.

Ўрнимдан туриб ҳалқ йўлда териб олганим лолаларни секин унга тутаман...

Ғани РАСУЛЕВ.

ТОҒЛАР ЎЛКАСИ

БУГУН — ЮГОСЛАВИЯ ХАЛҚИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

□ □

Бундан ўн тўққиз йил илгари — 1945 йилнинг 29 ноябрида Белградда бўлиб ўтган Таъсис мажлиси Югославияни Федератив Халқ Республикаси деб эълон қилди. Кейинчалик Югославия Федератив Социалистик Республикаси деб юритила бошлади. Мана ўн тўққиз йилдан бери Югославия халқи 29 ноябрь кунини миллий байрами — Республика Куни сифатида нишонлаб келмоқда.

Югославия Федератив Социалистик Республикасининг меҳнаткашлари озодлик ва мустақилликни осонликча қўлга киритганлари йўқ, улар ўз Ватанларининг озод ва мустақил бўлиши учун узоқ вақт давомида фашист босқинчиларга қарши қаҳрамонона кураш олиб бордилар. Югославия тупроғини немис босқинчиларидан озод қилиш ишига Совет Армиясининг қўшинлари жуда катта ҳисса қўшдилар.

Югославия халқи қаҳрамонона меҳнат қилиб, уруш натижасида рўй берган вайроналикларни тез орада тузатиб олди, экономика, маданият ва фан соҳасида катта муваффақиятларни қўлга кирита бошлади. Ҳозирги вақтда Югославия — индустриал-аграр давлатдир. Саноат меҳнаткашлари катта ютуқларни қўлга киритиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. 1958—1963 йиллар ичида мамлакат саноатида меҳнат унумдорлиги 11,5 процент ошди.

Республикада станоксозлик, автомобиль, трактор, кемасозлик, энергетика, радиоэлектроника, химия сингари саноатнинг янги тармоқлари юзага келиб, булар тез суръатлар билан ривожланмоқда.

Республиканинг қишлоқ хўжалиги ҳам тез одимлар билан ривожланмоқда. Утган йили қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 1962 йилдагига нисбатан олти процент ўсди. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг бу йилги ютуқлари бундан ҳам кўп бўлди.

Республикада маориф, маданият, медицина, капитал қурилиш ва бошқа соҳаларда ҳам катта тадбирлар амалга оширилмоқда. 1938—1939 ўқув йилида мамлакатда 9 мингдан ортиқроқ мактаб (асосан тўрт йиллик) бўлган бўлса, ҳозирги вақтда ўн беш мингдан ортиқ саккиз йиллик мактаблар бўлиб, уларда меҳнаткашларнинг фарзандлари таълим олмоқда. Уқувчилар сони 2,5 баравар кўпайди, ўқитувчилар сони ўсди.

Урушга қадар Югославия тараққий этган мамлакатларга хом ашё берар эди. Ҳозирги вақтда эса Югославия саноатида ишлаб чиқарилаётган саноат моллари халқаро бозорга чиқарилмоқда. Республика саноати маҳсулотининг анчагина турлари экспорт қилинмоқда.

Югославиянинг социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ва маданий алоқаси кучаймоқда. СССР ва Югославия Федератив Социалистик Республикаси ўртасида иқтисодий ва маданий алоқаларнинг тобора ривожланаётганлиги бу мамлакатлар халқлари ўртасида дўстлик алоқалари мустаҳкамланаётганлигидан далолат беради. Совет ҳукумати Югославия халқига йирик панеллар қурилиши заводини ҳадя қилди.

Югославия Федератив Социалистик Республикаси тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик сиёсатини, миллий озодлик ҳаракатларини қўллаб-қувватламоқда, халқаро аҳволни юмшатиш учун сабот билан кураш олиб бормоқда. Югославия халқининг мақсади ягона тинчликда яшаш ва ижод қилишдир.

А. ОДИЛОВ.

Редакциямиз меҳмонлари

Республикамизда меҳмон бўлиб турган швейцариялик журналистлар «Совет Узбекистони» газета редакциясида ҳам бўлдилар. Бу ерда қизғин тус олган суҳбатда журналистлар ўзаро дўстона фикр алмашдилар. Суратда: швейцариялик журналистлар.

И. Глауберзон фотоси.

ЮЛДУЗ ВА СУКАРНО

Бундан саккиз йил муқаддам, 1956 йилнинг август ойида президент Сукарно Совет Иттифоқига ташриф буюрганида, Тошкентда яшовчи Уразаевлар оиласида ҳам қувончли ҳодиса юз берди. Она қиз кўрди. Муҳтарам меҳмон шу қизга Юлдуз деган ном берди. Жажжи Юлдуз билан президент ота-боладек бўлиб қолишди. Президент Сукарно шундан кейин Совет Иттифоқига икки марта келган бўлса ҳам, Тошкентда бўлолмади, шу сабабли тутинган қизини кўра олмади.

Уразаевлар оиласи олис Индонезиядан тез-тез хат олиб туради. Юлдузнинг отаси Ренат Уразаев халқаро аҳвол билан қизиқадиган лектор-журналист. Шунинг учун ҳам у Индонезияни чуқур ва жиддий ўрганиб, бу мамлакат тўғрисида китоб, бир қанча мақолалар ёзди. У 1964 йилда СССР Фанлар академияси Осиё халқлари институти аспирантурасини тугатгач, оиласи билан Жакартага ишга келди.

1964 йил 12 ноябрда Юлдуз ота-оналари ва укаси Рустам билан «Мердека» саройига таклиф этилди. Тутинган отаси билан Юлдуз шу ерда биринчи марта учрашди.

«Бу менинг қизим бўлади,— деди президент Сукарно малла сочли, кўк кўз қизни тиззасига ўтқазаркан ва журналистлар тааажубланганлигини кўриб қўшиб қўйди, — менинг тутинган қизим». Маҳаллий матбуот тошкентлик жажжи меҳмонни «Сукарнонинг тутинган қизи» деб атамоқда.

Қизалоқ тутинган отасига хуш келганлигини Юлдузга берилган тухфалардангина эмас, балки у 15 ноябрда Богор саройига — президент ўз дам олиш кунларини ўтказадиган жойга таклиф қилинганидан ҳам билиб олиш мумкин.

Бу гал Юлдуз билан Рустам фақат президентнинг эмас, балки унинг рафиқаси Хартина хонимнинг ҳам меҳмони бўлишди. Болалар саройни ва суратлар галереясини кўришди, сарой боғини томоша қилишди.

Б. СМИРНОВ.

(А П Н).

ОЛАМ ЯНГИЛИКЛАРИ

БУТУН АФРИКА ХАВФ ОСТИДА

ЖАЗОИР

Жазоир Халқ Демократик Республикасининг президенти Аҳмад бин Белла Африкадаги барча мустақил давлатларнинг бошлиқларига мактуб юборди. У ўз мактубида Бельгия парашютчиларининг Америка самолётларидан Стэнливилга туширилишини «бутун Африка қитъасининг хавфсизлиги ва мустақиллигига таҳдид қилувчи бир ҳол» деб таъкидлади. Бин Белла Африка давлатларини Конгонинг мустақиллигини таъминлай оладиган ҳамма чораларни кўришга даъват этди.

МАЛИ

Мали меҳнаткашлари миллий союзининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бош секретари номига юборилган телеграммасида бундай дейилади: Мали меҳнаткашлари миллий союзи империалистик кучларнинг Конго ишларига сурбетларча аралашувига қарши қатъий норозилик билдиради. Америка-Бельгия коалицияси, деб таъкидланади телеграммада, «инсонпарварлик иши» деган баҳона билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг принципларига, Африка бирлиги ташкилотига, блокларга қўшилмаган мамлакатларнинг Қоҳирада ўтказилган конференцияси қарорларига қарши қаратилгандир. Малининг барча меҳнаткашлари, дейилади телеграммада, ана шу агрессияга қарши қатъий норозилик билдирадилар.

ТАНЗАНИЯ

Дорус-Саломда студентларнинг оммавий намойиши бўлди. Намойиш қатнашчилари «Африка фарзандлари, америкалик янги мустамлакачиларга қарши бирлашингиз!», «Американиклар, Конго ва Африкадан жўнаб кетингиз!», «Конгони қўллаб-қувватлаймиз, янкиларга қаршимиз!», «Африка американиклар учун эмас, балки африкаликлар учун!» деган сўзлар ёзилган плакатларни кўтаришиб, шаҳарнинг асосий кўчаларидан Америка элчихонаси биносига бордилар.

Намойишчилар давлат секретари Раскка тақдим этиш учун Америка элчисига петиция топширдилар. Бу петиция Африканинг ички ишларига аралашишни тўхтатишни АҚШдан талаб этади. Намойишчилар худди шу мазмундаги петицияни Бельгия ташқи ишлар министри Спаакка ҳам юбордилар.

БОЛГАРИЯ

Болгария телеграф агентлигининг баёнотида бундай дейилади: Болгария Халқ Республикасининг ҳукумати ва бутун болгар халқи Конгога қарши қилинган қуролли интервенцияни кескин қоралайди. НАТО маъқуллаган ана шу босқинчилик тинчликни ҳамда Африка қитъаси халқларининг осойишталигини очиқдан-очиқ хавф остида қолдиради.

Болгария халқи, деб таъкидланади баёнотда, агрессия дарҳол тўхтатилсин, деб қатъий талаб қилади. Болгария халқи Конго халқининг озодлик ва мустақиллик йўлидаги адолатли кураши шубҳасиз ғалаба қилади, деб астойдил ишонади.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Империалистларнинг Конгодаги агрессияси муносабати билан Прагада норозилик митинги ўтказилди. Бу митингда Африка, Осиё ва Латин Америкасидан келган 300 дан кўпроқ студент қатнашди. Чехословакияда ўқиётган конго студентлари союзининг раиси Мбойя митингда нутқ сўзлади. Митингдан кейин намойиш бўлди.

«Праце» газетаси ёзади: империалистларнинг Конгодаги интервенцияси Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини сурбетларча бузишдир. Мустамлакачилар Африка қитъасида миллий озодлик ҳаракатини бўғиб ташлашга интилиб, ўзларининг қабиҳ режаларини яна амалга оширишга киришдилар.

ХИТОЙ

Хитой Халқ Республикаси ҳукумати эълон қилган баёнотда Америка ва Бельгия империализмининг Конгодаги жиноий ҳаракатларига қарши норозилик билдиради. Баёнотда, жумладан, бундай дейилади: «Хитой ҳукумати ва хитой халқи ана шу жиноий ҳаракатлардан қаттиқ ғазабланганлигини изҳор қилади ва бу жиноий ҳаракатларга қарши кескин норозилик билдиради. Африка халқларига ва бутун дунё халқларига мурожаат қилиб, биргаликда ҳаракат қилишга, Америка ва Бельгия империализмининг Конгога қарши қуролли агрессиясини тўхтатиш учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўришга даъват этади.

ВДР

Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлигининг баёнотида қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: Вьетнам халқи ва Вьетнам Демократик Республикасининг ҳукумати Конгодаги интервенция дарҳол тўхтатилсин, ҳамма ажнабий қўшинлар олиб чиқиб кетилсин, қурол-яроғ ва ўқ-дорилар олиб кетилсин ва Конго халқининг ўзига тааллуқли проблемаларни ҳал этишига имконият берилсин, деб хабар қилади.

* * *

Демократик юристларнинг халқаро уюшмаси Парижда баёнот тарқатди. Уюшма бу баёнотида Америка ва Бельгиянинг Конгодаги интервенциясига қарши кескин норозилик билдиради. Баёнотнинг авторлари қуйидагиларни таъкидлайдилар: Бу агрессия халқаро ҳуқуқни яна сурбетларча бузишдан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Устави ва қарорларини бузишдан бошқа бир нарса эмас. Демократ юристларнинг халқаро уюшмаси ажнабийларнинг Конго ишларига аралашуви тўхтатилсин, Конго халқининг ўз тақдирини эркин, демократия ва чинакам мустақиллик шароитида ҳал этиш ҳуқуқларига риоя қилинсин, деб талаб этади. (ТАСС).

ФРАНЦИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ БАЁНОТИ

ПАРИЖ, 27 ноябрь. (ТАСС). Франция Коммунистик партияси Сиёсий бюросининг кеча бу ерда эълон қилинган баёнотида бундай дейилади: АҚШ қуролланиш пойгаси сиёсатини давом эттирган ҳолда, Бонн реваншчилари билан келишиб, ядро қуролини бошқа мамлакатларга тарқатишдан иборат хатарли режаларни тайёрламоқда.

Франциянинг хавфсизлиги ва келажагини, дейилади баёнотда, мамлакатни қуролланиш пойгасининг хатарли йўлига тортадиган кўп томонли ядро кучлари ҳам, бошқа ҳар қандай ядро кучлари ҳам таъминлай олмайди. Франция ҳукумати ҳақиқатан ҳам реалистик сиёсатни амалга оширишни истар экан, атом қуроли синовларининг ҳамма турларини тақиқлашни талаб қилиши, Москва Шартномасини имзолаши ва ёппасига қуролсизланишга эришиш учун зарур бўлган бошқа чораларни кўриши лозим.

Франция Коммунистик партиясининг Сиёсий бюроси коммунистларни, барча французларни кўп томонли ядро кучларини вужудга келтириш планига қарши кураш олиб боришга чақиради.

ФЕЛЬЕТОН.

ҚИРОЛЛАР ВА СОМСАЛАР

Қўшма Штатларда турли-туман қиролларнинг сон-саноғи йўқ: Нефть қироллари. Автомобиль қироллари. Кўмир ва пўлат қироллари. Тааажубки, яна бошқача бир қирол, яъни «сомса қироли» ҳам чиқиб қолибди. Бу кичик миллионер Билл Розенберг бўладилар. Бу жаноб ҳар йили АҚШ ва Канадада 600 миллионга яқин сомса пуллайдилар.

Розенберг фирмаси сомса тайёрловчи автомат ускуналар ҳам ишлаб чиқаради ва буларни сотади ёки арендага беради. Унинг Америкада сомса пуллайдиган мингларча майхонаси, махсус хамир ишлаб чиқариш учун патенти ҳам бор. Шу билан бирга у ўзининг «сомсапазлик университети»да мингларча сомсапаз ва сотувчиларга сабоқ ҳам беради.

Кейинги пайтларда, умуман қиролларга Қўшма Штатлар торлик қилиб қолган. Ички бозорлар тирбанд. Фақат автомобиллар эмас, сомса ҳам сиғмай қолган. Бошқа қиролларнинг шуҳрати Билл Розенбергни таҳликага солиб қўйди. Ахир улар АҚШнинг автомобиль қироллари «Женерал моторс», «Форд», «Крайслер» хўжайинлари буюк Британия автомобиль саноатининг 60 проценти устидан назорат қилиб туришни ўз қўлларига тўла-тўкис киритиб олишган. Фақат автомобиль қироллари эмас, ҳатто бошқа жуда кўп американик қироллар инглиз саноат фирмаларининг акцияларини зўр бериб сотиб олмоқдалар. Йўқ, фақат бугина эмас, 1965 йилда Американинг чет эллардаги барча капитали тахминан 14 процентга ортади. Энди қироллар чакана одамлар эмас! Улар АҚШнинг ўзида ишга солинган доллардан кўра Ғарбий Европа мамлакатлари саноатига қўйилган маблағнинг икки-уч баравар ортиқ даромад келтиришининг «мазаси»га тушуниб қолишган...

Англияда «Фиш энд чипс», яъни бийрон қилиб қовурилган картошка ва балиқ аҳолининг севимли таоми ҳисобланади. Буни Билл Розенберг жаноблари яхши билади. Бу айёр одамларнинг кўнглини ундан қайтариш учун шундай найранглар ишлатадики, инглизларнинг миллий таъбини ҳам ўзгартириб юборади ва уларни ўз сомсасига ишқибоз қилиб қўяди. Унинг бунга қудрати ҳам етади, имкони ҳам бор. Сиз қараб турингчи, у инглизларни ўз сомсасига шунчаки ишқибоз эмас, ҳатто АҚШдаги таомилдагидек сомсани кофега бўктириб ейишгача мажбур этади. Кишига чечак қандай юқтирилса, баъзан таъбни ҳам шундай юқтирса бўлаверадида. Розенбергнинг фикри шунақа.

Розенбергнинг Англияга хуружи авж олиб кетди. У оролларда сомса пуллайдиган майхоналар очишга юз мингдан ортиқ фунт стерлинг сарфлади, сомса ясайдиган ускуналар сотяпти, ўзининг «сомса университети» филиалларини эшигини бу ерда ҳам ланг очиб юборди, хамир тайёрлайдиган базалар гузмоқда. Унинг фирмаси ҳозирнинг ўзидаёқ Англияда 138 хил сомса ишлаб чиқармоқда.

Билл Розенберг журналистларга, дастлабки йилда инглизларга 30 миллион дона сомса пулламоқчи, кейинги беш йил давомида эса йилига 100 миллион донадан америка сомсасини едирмоқчи эканлигини хабар қилган.

Ҳозирданоқ Англия бўйлаб саёҳат қилинса, мамлакатнинг ҳар бир районида Розенбергнинг сомса майхонасини учратиш ва қорин тўйдириш мумкин.

Инглиз журналистларининг ҳикоя қилишларича, Британия флотини америка сомсалари билан таъминлаш учун шартнома тузиш ҳозирги пайтда Билл Розенбергнинг бирдан бир орзуси бўлиб қолган эмиш. Бу унинг орзуларининг ниҳояси деб ўйлайсизми! У бундан ташқари ядро кучларига даҳлдор кемаларни ҳам сомса билан таъминлаш учун йўл топишга уриняпти.

Унинг фикрича, Билл Розенбергнинг сомсасини тановул қилган ҳар бир кема экипажининг жанговарлиги ҳам, маънавий қудрати ҳам ошар эмиш.

Н. БАРДИН.

ҚИЛМИШ—ҚИДИРМИШ

Н. ТАРИАНОВ

ХИЕНАТЧИ МИССИОНЕР

Тилл трапдан кейинроқ тушди. Уни кўриб Бой олдинга ўтди.

— Шундай қилиб, Лондоннинг ҳавоси ҳали ҳам нам дейсизми? — деб сўради у. Жавобни кутиб турмасдан теварак-атрофга кўз югуртириб қўйди.

Меҳмонхона йўлида суҳбат ҳеч қовушмади. Машина ичи жимжит.

Номерга киргач, Бой меҳмоннинг чемоданини ерга қўйибоқ чўнтагидан ёпишқоқ шотланд лентаси билан ўралган йўғон пакетни олиб, Тиллга берди. У пакетни пиджагининг ички чўнтагига солди. Тугмаларини қадади. Кейин китобдек келадиган бир ўроғлиқ нарсани олиб, жосусга берди.

У ёқ-бу ёқдан гапиришиб ўтириб, вискини ичиб бўлишди. Эртага Тилл ўз фирмасининг иши билан шуғулланадиган ва Бой ишлайдиган идорада учрашишга келишиб хайрлашишди.

Бой уйда ўроғлиқ нарсани очди. Очди-ю, ранги қув ўчиб кетди: машинкада босилган инструктив хатдан ташқари алоҳида пакетда совет пуллари ҳам бор эди.

«Аҳа, биратўла ҳисоб-китоб қилаверамиз демоқчисизлар-да, деб ўйларди Бой. — Бирон-бир гап чиқиб қолгудай бўлса, бунга бизнинг даҳлимиз йўқ, биз савдогармиз, молингизни олиб, пулини бердик демоқчисизлар-да. Йўқ, чучварани хом санабсизлар. Мендан осонликча қутулолмайсиз. Мен кунига ўн сўм ишлаб боши осмонга етадиган боққоллардан эмасман. Менга мўмай қилиб, валюта билан тўлайсиз. Ана ўшанда сизлар билан ҳисоб-китоб қилгани бораман».

Бой бир қадар фаросатсиз бўлса ҳам ўз хўжайинларининг ниятларини асосан тўғри тушунди. Улар унинг илгари юборган материалининг баҳосини анча аниқ кесишган. Бу материаллар унчалик диққатга сазовор эмасди. Баъзи нарсалар, айниқса эски совет ракеталари ҳақидаги маълумотлар инглиз разведкасига илгаридан маълум эди. Партиявий-сиёсий ишлар ҳақидаги баъзи маълумотларнинг унчалик аҳамияти йўқ эди. Хоиннинг хизматига, даставвал одатдагидан анча кўп ҳақ тўлашди. Лекин шунга қатъий ишониш мумкинки, Бой хўжайинларига керак бўлмай қолган заҳотиёқ, уни ҳеч иккиланмай, ўз ҳолига ташлаб қўйишади. Бунда уларнинг виждонлари қитдак бўлса ҳам азобланмайди.

Бой бу тактиканинг маъносини сал-пал тушунди шекилли, агар мени ишлатадиган бўлсаларинг, келишилган шартга риоя қилинглар, нариги томонга қочиб ўтгандан кейин ҳақни валюта билан тўлайсизлар, деб инглизларга тушунтириб қўйишга қарор қилди. Советлардан чиқиб кетишнинг иложи бўлмаса, сув ости қайиғи ёки самолёт билан бўлса ҳам, қочишимга тайёргарлик кўриб қўйинг. Йўқ, Бой бу пулларни олмайди. Эртагаёқ уни Тиллга қайтариб беради. Энди хатга келайлик.

«Қимматли дўстимиз,— деб ёзишган эди жосусга унинг лондонлик хўжайинлари. — Сиздан хат олиб жуда хурсанд бўлдик. У хат биз учун жуда қимматли бўлди. Бизни энг сўнгги маълумотлар қизиқтиради, албатта, лекин биз бу ишнинг бошланиши эканлигини ҳам тушунамиз. Биз яна шунга ишонамизки, сизнинг таниш-билишларингиз кўпайган сари тобора кўпроқ муҳим маълумотларни қўлга киритасиз. Шунинг учун ҳам бизга ёзган хатингизда айтган юқори лавозимда ишловчи ҳарбийлар билан танишишни кечиктирманг.

Сизга бир оз пул юборяпмиз. Бу пулни бизга фойдали натижалар келтирадиган даражада улар билан алоқада бўлиб туриш учун ишлатарсиз. Яна шуни айтишимиз керакки, бу ишларни чўзиб юбормасликка ҳаракат қилинг, иш тезроқ битмайдиган бўлса, ошиқманг ҳам.

Ҳозирги вақтда бизни ПВО Москва зонаси қўмондонлигининг шахсий состави қизиқтиради. Мумкин бўлса, уларнинг адресларини ҳам қўшиб юборсангиз. Бу адресларни у ерда справка киоскаларида арзимаган чақага олиш мумкин. Иложини қилсангиз ҳарбий муассасаларга кириш ҳуқуқини берувчи пропускаларни суратга олиб, фотокадр қилиб юборинг. Бизнинг умумий дўстимиз сизга қўшимча «Минокс» фотоаппарати билан янги пленкалар беради. Шу кишининг ўзи сизни ўша жойнинг ўзида сиз билан доимий алоқада бўладиган кишилар билан таништириб қўяди».

Сўнгра жосуслик алоқаси техникасига оид батафсил кўрсатмалар берилган. Хат Лондонда учрашгунга қадар, деган тилак билан тугалланган.

Жосус хатни ўқиб чиқиб кўнгли таскин топди: «Лондонда учрашгунча», дейишипти. Йўқ, уни ўз ҳолига ташлаб қўйишмас экан. Пулни оламан. Керак бўлади. Бу ёғини кўрармиз.

ҚИРҒОҚДАГИ УЙ

Тиллнинг Сикрет Интеллиженс сервис вакилларидан бири билан элчихонадаги учрашуви одатдагидан бошқачароқ бўлди. Бу учрашув иккинчи секретарь Роберт Грайпсхолмнинг хизмат кабинетида эмас, балки Грайпсхолм президент бўлган элчихона клубида бўлиб ўтди.

Иккинчи секретарь эшикдан кириб келган кишини кўриши биланоқ радиоприёмникнинг овозини кўтариброқ қўйди. Эшикни ёпиб, Тиллни диванга таклиф қилди. Тилл Бойдан олган пакетини Грайпсхолмга топширди. Иккинчи секретарь ўроғлиқ нарсани синчиклаб кўздан кечириб, уни пўлат сандиққа қўйди. Кейин Тиллга оқ қоғоз узатди. Тилл уни кармонига солиб қўйди. Грайпсхолм эшикни очди.

— Шундай қилиб бугун клубда қизиқарли бирон бир нарса йўқ дейсизми? Ундай бўлса, операга билет бордир? Борми? Қанча турар экан? Текинми? Жуда соз. Раҳмат.

Тилл клуб президенти кабинетидан чиқиб туалет хонасига кирди. У ерда хатни очиб ўқиди: «Эртага соат учда қуйидаги адресга келинг: Кутузов проспекти, 18- уй, квартира 37, 3- подъезд. эшик қия очиқ бўлади. Дўстингиз учун материал оласиз. У билан соат 4 да бирга овқатланишга келишинг».

* * *

Тиллнинг Бой билан ошкора учрашуви эртаси куни давлат техника комитетларидан бирида бўлиб ўтди. Бой бу ерда ўртача бир лавозимда ишларди. Бу ерда у қуруқ, расмий муомалада бўларди. У Тиллни пастда кутиб олиш учун ўз таржимонларидан бирини юборди. Таржимон коммерсантни кабинетга олиб киргач, муомала бобида доғули бўлган Бой ўрнидан туриб, уйнинг ўртасига келди-да, у билан кўришган бўлди.

Суҳбат зум ўтмасдан тугади. Тиллни илмий техника делегациясининг состави қизиқтирарди. Бу делегация бир группа британ инженерлари ва коммерсантларининг яқинда СССРга қилган сафарига жавобан Англияга кетаётган эди. У делегациянинг қайси маршрутдан бориши ҳақидаги билдирган истакларини ёзиб олди, бу сафарни ташкил этишда нима билан ёрдам бериш мумкинлигини аниқлаб келишга ваъда берди ва ҳоказо.

Суҳбат вақтида Бой меҳмонни таржимон билан қолдириб, ўзининг бевосита раҳбари ҳузурига кирди. Келган меҳмон ҳақида қисқача сўзлаб берди. Сўнгра, одатга кўра, «фикрингиз қалай, у билан овқатланиш учун ресторанга борсам бўлармикин?» деб сўради.

— Бўлмас дейман. Нима кераги ҳам бор? Тағин мен орқали қандайдир ишларини тўғрилаб олмоқчилар, деб ўйламасин. Бу ерда ҳали бир оз бўлса керак?

— Ҳа, бир ҳафтача бўлади. Унинг Ташқи савдо министрлигида иши бор экан.

— Ана кўрдингизми. Сафари яқинда тамом бўлар экан. Шунда уни меҳмон қиламиз.

Бой кабинетдан хуноб бўлиб чиқди. У Тилл билан худди шу бугуннинг ўзида овқатланиши керак. Коммерсант билан бу иккинчи учрашувга рухсат берилишига жуда ишонган эди. Таваккал қилишга тўғри келади.

Суҳбат охирида Бой бир нимани сабаб қилиб таржимонни уйдан чиқариб юборди.

— Бутун бирга овқатланишимизга тўғри келади, — деди Тилл мезбонлардек. — Сизга баъзи нарсалар олиб келаман.

— Иложи бўлмади, — деб жавоб берди Бой. — Аҳмоқлик қилиб бошлиғимиздан рухсат сўраб қўйибман, у бўлса жавоб бермади. Зиёфат сафарингизнинг охирида бўлар, деди. Шунақасига тоқатим йўқ эди-да, деб хаёлидан кечирди Тилл. У Бойга бериши керак бўлган қандайдир материалларни куни билан кўтариб юришни истамас эди. Бу материални эса Тиллга Грайпсхолм бериши керак эди. Унинг қанчалик қалтислигини у яхши биларди.

— Бирга овқатланишимиз жуда ҳам зарур, — деди у мулойимлик билан. Лекин Бой унинг кўзларидан буйруқ маъносини уқди...

— Яхши, — деди Бой, — таржимоннинг кириб қолишидан қўрқиб. — Қачон? Қаерда?

— Соат тўртда. Сизга яқин бўлган бирон жойда.

— «Астория» ресторанини биласизми?

— Ҳа...

— Соат тўртда. Сизни вестибюлда кутаман. Бўпти, жаноб Тилл. Сиз шинаванда коммерсант сифатида делегациянинг ана шу сафарини ташкил этишда бизга ёрдам берасиз.

Хонага таржимон кириб келди.

... Кундузи роса соат учда Тилл ҳансираб янги уйнинг тўртинчи қаватига кўтарилди. — У чиққан жойимни лифтчи аёл кўриб қолмасин деб лифтга тушмади. Унга керак бўлган уйнинг эшиги қия очиқ эди. Эшикнинг тақиллашини кутиб ўтирмасдай, уни Грайпсхолмнинг ўзи очиб қўяқолди. У бармоғини лабига қўйиб, овоз чиқармасликни буюрди ва ёруғлик ўтмайдиган қалин пардаларда тўсилган ошхонага олиб кирди. Грайпсхолм унча қиммат бўлмаган совет конфетлари билан «Минокс» фотоаппарати ва унинг плёнкаси солинган чиройли кути қўйилган стол ёнига келиб ўтирди. У Тиллга бир варақ қоғоз берди. Қоғозда бундай деб ёзилган эди:

(Давоми бор).

Боши газетанинг 28 ноябрь сонида.

ОКИНАВАДА АТОМ СУВ ОСТИ КЕМАСИ

ТОКИО, 27 ноябрь. (ТАСС). Американинг атом сув ости кемаси «Суордфиш» Наха портидаги (Окинава) Американинг ҳарбий-денгиз базасига кирди. Шу тўғрида хабар берган Окинава газеталари ана шу сув ости кемаси икки-уч кундан кейин Япониянинг Иокосука портига келиши мумкин, деб тахмин қиладилар.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ЭЪЛОНЛАР. ТОМОШАЛАР.

РАДИО

29 НОЯБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 — Тонгги концерт, 7.40 — Ота-оналар учун (ўзб.). 8.25 — Концерт (ўзб.), 9.25 — Концерт, 10.10 — Пионер эрталиги (ўзб.). 10.30 — Ҳинд кинофильм куйлари. 11.15 — Янги фильмлар. 11.30 — Музикали салом (ўзб.). 12.15 — Эрталабки салом (Москва). 13.30 — Француз қўшиқчилари. 15.20 — «Чашма» (Э. Воҳидов поэмаси асосида радиоинсценировка. ўзб.). 17.30 — «Архип бобо ва Лёнька» (М. Горький ҳикояси асосида радиопостановка. ўзб.), 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.30 — Халқ куйлари (ўзб.). 19.20 — Концерт (қўриқ ерларни ўзлаштирувчилар учун), 20.00 — «Юность» радиостанцияси (Москва). 21.20 — Концерт (ўзб.). 22.00 — Дунё харитаси олдида (ўзб.). 22.10 — Кечки концерт (ўзб.). 23.10 — Навоий лирикаси (ўзб.).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 НОЯБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Эрталабки гимнастика**, 12.20 — **Қувноқ минутлар** (болалар учун).

Рус тилида: 12.45 — **Турна ва бақа, Туристлар** (мультфильмлар), 13.05 — **Ҳамма нарсани билгим келади**, 13.15 — **Павлик Морозов** (кинофильм) 17.00 — **Мушук Юлий саргузаштлари** (болалар учун мультфильм), 17.25 — **Телевизион янгиликлар**, 17.40 — **Сиҳат-саломатлик учун беш минут**, 17.50 — **Эстрада концерти**, 18.30 — **Новости дня** (киножурнал) ва **Укам** номли бадиий фильм, 20.20 — **Мультипликацион фильм** (катталар учун).

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.40 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Югославия халқининг миллий байрами**, 21.15 — **Хотин-қизлар учун**, 21.35 — **Рассом кўзи билан**, 21.55 — **Далада ишловчилар учун.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XI да кечқурун **Сарвқомат дилбарим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XI да кундуз **Ёшликда берган кўнгил**, кечқурун **Угил уйлантириш**, 30/XI да **Тошболта ошиқ.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА 30/XI кеч соат 7 яримда — Музика маданияти университети — шаҳар студентлари учун 5-абонемент бўйича: **«Узбекистон композиторларининг опера ва симфоник асарлари»** деган темада лекция-концерт.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Юрий Дуров** гастроллари ва **Узбек цирки артистларининг томошалари.** Бугун 3 марта томоша кўрсатилади.

САНЪАТ САРОЙИДА
(Панорама кинотеатри)
29 ноябрга эълон қилинган
ОПТИМИСТИК ТРАГЕДИЯ
фильми
бошқа кунга қолдирилди.

Обуначилар диққатига!

ҚУЙИДАГИ МАРКАЗИЙ ГАЗЕТАЛАРГА ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Правда.
Известия.
Сельская жизнь.
Комсомольская правда.
Труд.
Экономическая газета.
Советская Россия.
Пионерская правда.
Водный транспорт.
Гудок.
Красная звезда.
Литературная газета.
Литературная Россия.
Медицинская газета.
Советская культура.
Советская торговля.
Советский патриот.
Советский спорт.
Строительная газета.
Учительская газета.
Футбол

ва «Союзпечать» каталоглари ҳамда прейскурантларида кўрсатилган бошқа ҳамма газеталарга.

Марказий газеталарни 1965 йил 1 январдан олиш учун обуна шу йил 1 декабргача қабул қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРЛИГИНИНГ «СОЮЗПЕЧАТЬ» БОШҚАРМАСИ.

1964 йил 9 декабрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, Фанлар академиясининг кичик зали) қуйидагилар филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

З. Хўжаева: «Ўзбек совет адабиётида ишчи синфи темасининг ёритилиши масаласига доир» деган темада.

А. Каримов: «Жиен-жиравнинг ҳаёти ва ижоди» деган темада.

Диссертациялар билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ, 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545, Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604, Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 12173. ИНДЕКС — 64543. Н. Б. 278.